

VIHARNIK

LETO XXXIII / ŠTEVILKA 1, JANUAR 2001 / POŠTNINA PLAČANA PR. POŠTI 2380 SLOVENI GRADEC / CENA 300 TOLARJEV

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

**NAJ NASLOVNICA PRVE ŠTEVILKE VIHARNIKA V LETU 2001
SIMBOLIZIRA Z VARNIM NAROČJEM STARE SEDOVNIKOVE LIPE NA KOROŠKEM
TISTO, KAR NAM JE DRAGOCENO IN POMEMBNO:
PRETEKLOST, SEDANJOST, BODOČNOST.**

FRANC JURAČ

06925

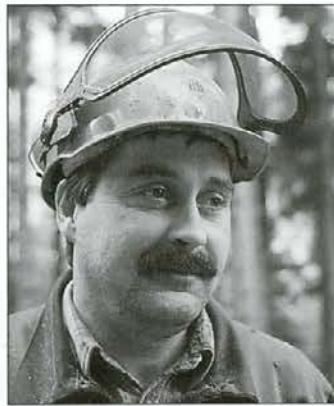
Stopili smo v novo leto in v novo tisočletje.

Vsako novo leto je posvečeno družini, v kateri se snujejo vse želje in hotenja, vsa pričakovanja in vse radosti.

Z novim letom začnemo znova, saj je pred nami novo delo in nove skrbi. Ob novoletnih praznikih smo si ob čestitkah in željah stisnili roko in si zaželeli vse najlepše in najboljše, še zlasti pa miru in zdravja, kar je naša največja življenska dota. Če si zdrav si bogat in zdravje se ne da kupiti, tako pa menijo tudi naši naključno izbrani akantiranci - gozdni delavci.

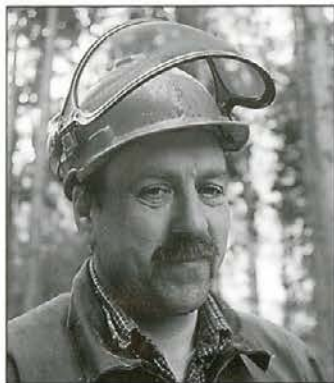
DARKO PUŠNIK: »Pri radeljskem obratu Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec sem zaposlen že 16 let. Opravljam delo sekača in lahko rečem, da je delo precej naporno, saj je gozdni delavec izpostavljen raznim vremenskim nepravilnostim, zato so pri nas pogoste tudi bolezni, na stara leta zagotovo revmatizem. Zato si v letošnjem letu predvsem želim, da bi nam vsem služilo zdravje in, da nam po naših gozdovih nikoli ne bi zmanjkalo dela.«

EDVARD ŠPES: »Ko me sprašujete kakšna je moja želja ob novem letu in ob vstopu v tretje tisočletje lahko rečem, da si gotovo najbolj želim to, da bi bilo v družini zdravje, na delovnem mestu pa kar največ medsebojnega razumevanja med sodelavci, s katerimi skupaj v gozdu delam že celih petnajst let. Gozdni delavci smo tisti, ki si moramo vsestransko med seboj pomagati, saj je gozdno delo težko in naporno.«

DRAGO URH: »Najprej sem bil zaposlen v Tovarni stavbne-ga pohištva v Radljah ob Dravi, potem pa sem vzljudil delo v gozdu med gozdnimi delavci. Čeprav je delo težko ga z veseljem opravljam že enajst let in če mi Bog da zdravje, ga bom opravljal vse do svoje upokojitve. V tem času pa si želim in to naj bi bila tudi moja novoletna želja, da bi nam za opravljeno delo povečali plače in nas oskrbeli z zaščitnimi sredstvi.«

JOŽE PONGRAC: »V šestnajstih letih dela med gozdnimi delavci v gozdu imam lepe in neopazne spomine, zato z velikim veseljem hodim na »šiht«. V letih moje zaposlitve je bilo veliko sprememb, poviševale so se norme, plače pa so zaostajale. Cutili smo tudi pomanjkanje zaščitnih sredstev pa vendar, ker smo znali štediti, smo morali tudi s tem biti zadovoljni. In s takim zadovoljstvom sem pričakal tudi novo leto in novo, tretje tisočletje v katerem si želim le mir in zdravje.«

ANDREJ PRAPERNIK: »Rodil sem se sredi Pohorskih gozdov in že kot mladenič sem vzljudil gozd. Bilo je pred 28. leti, ko me je pot zanesla med gozdne delavce. V teh letih je bilo vsega dovolj, dobrega in slabega. Ker pa rad delam v gozdu mi ničesar ni težko, tudi tedaj ne, če pritisne hudo mraz. V skupini v kateri delam si radi pomagamo drug drugemu, zato je delo še prijetnejše in lepše. Tudi v bodoče si želim s sodelavci kar največ medsebojnega razumevanja in sodelovanja.«

RAJKO ROŠAR: »Tudi moje delo v gozdu je dolgo celih 28 let. Zato so me navdušili moj oče ter brata Karel in Tone, ki so tudi bili gozdni delavci. Ni mi žal, da sem tudi jaz zašel med nje in kolikor vem, so gozdni delavci bili tudi moji predniki, zato je prav, da gre gozdarska tradicija iz roda v rod. Zadovoljen sem z delom in tako naj bi bilo tudi v bodoče, saj mislim ostati zvest gozdu vse do svoje upokojitve. Ob vstopu v novo leto pa si zlasti želim mir in zdravje!« ▲

ČESTITKA VINKU CAJNKU OB VISOKEM JUBILEJU

Koroški gozdarji, upokojeni kolegi, čestitamo Vinku Cajnku ob visokem jubileju, 90 - letnici življenja ter želimo, da bi še tako čil in zdrav prihajal v našo družbo in na naša srečanja.

Za njegovo prizadevno in vestno delo v gozdarstvu se mu lepo zahvaljujemo! ▲

Koroški gozdarji

KRAJINSKI PARK TOPLA

MATEJA COJZER, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Maribor

Na začetku samostojne poti v prihodnost brska spomin po postajah preteklosti, misel išče prikrita sporočila zgodovine in pogled na dediščino mnogih rodov budi v človeku občudovanje in ponos.

Mrdavšič, Mežiška dolina

“Bodo ideje in s tem želje domačinov oživele in padle na plodna tla ali pa bodo ostale le nemi spomin preteklosti, tako kot mlini ob potoku Topla?”

S temi opozorilnimi mislimi sem leta 1995 končala razmišljanja v diplomski nalogi Krajinski park Topla. Leta 1966 so dolino Tople razglasili za naravno znamenitost oziroma za krajinski park. Zavarovano območje zajema ozemlje vseh petih kmetij Burjak, Florin, Kordež, Fajmut in Končnik ter opuščeni kmetiji Čofati in Mravljak.

Ker je krajinski park za kmete oziroma domačine vse prej kot prednost, so mi v kratki anketi odgovorili, kaj jim je ta zakonodaja prinesla dobrega in kaj slabega ter kaj si želijo v prihodnje.

Sedaj, po petih letih (ki je za zgodovino človeštva malo, za dolino pa pomembno obdobje), ugotavljam, da se je v tej idilični dolini pod Peco marsikaj spremenilo. Viden je napredek in važno dejstvo, da je vsaj del misli in želja obrodilo sadove (nekaj pa jih je in jih verjetno bo, žal, še vedno ostalo skritih pred očmi javnosti tako v srcih domačinov kot v diplomski nalogi). Zato sem se odločila, da z besedo in sliko naredim kratko primerjavo stanja med letoma 1995 in 2000.

Pa pojdimo od začetka.

1. Na razpotju Koprivna - Topla nas je pred leti usmerjal “kažipot”, ki je bolj spominjal na nekje ob cesti pozabljeno tablo, kot pa na smerokaz, ki vodi do naravnih lepot željne turiste popeljati v krajinski park.

2. Danes so smerokazi vredni vse pohvale, tako na razpotju kot h posameznim kmetijam.

3. Pri obnovljeni Burjakovi kapelici je pred leti Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Maribora postavil tablo Krajinski park Topla. Opremljena je s kratkim opisom parka ter zemljevidom in je, žal, že poškodovana.

4. Rudnik svinca in cinka Mežica, ki je s svojim delovanjem pokvaril podobo parka in pustil globok pečat pokrajini, je v fazi zapiranja. Cesto, ki je bila popolnoma uničena, so ponovno asfaltirali, stavbo, ki je bila zgrajena za lažji odvoz rude, so zrušili, halde pa sanirali. Površinske rane so s temi ukrepi zakrili, kaj pa skriva notranjost, če vemo, da so v globinah Pece izkopal 800 km rovov in s tem pri-

dobili 1 milijon ton svinca? Koliko se ga je pri tem "vkoreninilo" v zemljo, v gozd, v ljudi?

5.Omenim naj še, da je prvi kmečki turizem v Topli že v povojih, da pa je, žal, zamrla ideja o muzeju s starinami. Vse več plezalcev privablja plezališče Burjakova stena, kjer je tudi urejeno parkirišče.

6.Obnovljen Burjakov mlin pa se občasno še oglašča in naznanja, da spomini preteklosti ne bodo ostali nemi.

Naravna in kulturna dediščina je v Topli še posebej vredna občudovanja, ponosa in varstva. Dediščina pa nastaja tudi sproti ob delu in življenju domačinov, in tisto, kar je bilo včeraj še novost, je danes že vsakdanjik, jutri bo starina ali pa morda že dediščina?! ▲

OŽJI IZBOR NAJBOLJ SKRBNIH LASTNIKOV V KOROŠKI REGIJI

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

V decemberski številki Viharnika smo vam predstavili Faniko Škrubej iz Bistre, katera je bila izbrana za najbolj skrbnega lastnika oziroma lastnico gozdov v letu 2000 v koroškem gozdnogospodarskem območju. Težko nalogo so imeli gozdarji na terenu, še posebno pa strokovna komisija javne koroške gozdarske službe pri izbiri najprizadenejšega lastnika gozdov, saj je koroški kmet že od nekdaj tesno povezan in odvisen od gozda. Mnogo je med njimi dobrih gospodarjev, zato je bil izbor ožje skupine najbolj skrbnih lastnikov po določenih kriterijih (odnos lastnika do gozda, skrb za gozd, izvajanje gozdnogojitvenih in varstvenih del ter sečnje, velikost posesti, sodelovanje z javno gozdarsko službo ter osta-

limi naravovarstveno usmerjenimi javnostmi) zelo zahteven.

Poleg Fanike Škrubej so bili izbrani v ožji izbor najprizadenejših lastnikov gozdov v območni enoti Slovenj Gradec še Stane Koprivnikar mlajši, p.d. Adam nad Mislinjo, Ivan Pešl, p.d. Branijel in Jakob Žaže, p.d. Papež z Leš nad Prevaljami. Vsem ponovno čestitamo. Zaslužijo si, da jih na kratko predstavimo naši javnosti.

Nedaleč od mislinjskega gozdarskega obrata (danes Krajevne enote Mislinja) leži na desnem bregu Mislinje srednje velika Adamova kmetija. Na nadmorski višini 850 m stojijo na nekoliko izravnanem strmem pobočju lepo urejena stanovanjska hiša, gospodarsko poslopje in manjša strojna lopa. Prijetno urejeno

Adamova dva - dedi Stane in sin Stanko Koprivnikar skupaj skrbita za gozd.
Foto Gorazd Mlinšek

okolico hiše z manjšim ribnikom, sadovnjakom, njivami in travniki obdaja lepo negovan gozd. Deset hektarjev imajo gozda pri Adamu. Že v preteklosti je za njega skrbel dedi Stane Koprivnikar, ki je predal svojo kmetijo v pridne roke sinu Stanislavu oziroma Stankotu.

Sin Stanko se je že v mladosti zanimal za delo v gozdu. Danes pa se kot mlad gospodar dobro zaveda, da bi na hriboviti kmetiji težko živeli brez gozda. Dobro ve, da je potrebno gozd negovati, ne pa iz njega samo jemati. Zato vestno sodeluje z domačimi gozdarji javne gozdarske službe, se udeležuje raznih strokovnih izobraževanj. Vsa gojitvena, varstvena dela in sečnjo izvaja sam. V pomoč pa mu je tudi 80 - letni oče Stane, ki še danes opazuje in kontrolira gozd in sam poskrbi za gozdni red. V domači gozd rada zahaja in kdaj pa kdaj prime za vejnik tudi gospodinja Minka, ki je vzgojila poleg svojih treh sinov še mnogo šolarjev. Koprivnikarjeva Minka je učiteljica v mislinjski osnovni šoli. Najstarejši sin Miha zaključuje študij gozdarstva v Ljubljani. Sodeluje v mednarodnem projektu in pripravlja svojo diplomsko nalogo na Dunaju. Srednji sin Gregor študira v Ljubljani računalništvo, najmlajši sin Jože pa lesarstvo. Vsem pa ob strani stoji še vitalna bica Julka.

Stanko Koprivnikar je poznan kot dober gospodar tudi izven koroških meja. Aktiven je in še sodeluje pri reševanju raznih kmetijskih problemov, zelo prizadeven pa je tudi v novo nastali Kmetijski gozdarski zbornici. Na Bledu je imel pred kratkim na posvetovanju Kmetijsko gozdarske zbornice tudi svoj prispevek, kaj pričakujejo kmetje od novo nastale službe. Pravi, da morata gozdarska stroka (javna gozdarska služba) in Kmetijsko gozdarska zbornica medsebojno sodelovati.

Adamova kmetija je ekološka kmetija. Kakšna je ekološka kmetija mi je v šali po domače povedal Adamov dedi: "V štali je bolj vsrano. Drek je bolj naravno razporejen."

K Adamu radi prihajajo mnogi sprehajalci, med njimi pa so tudi študentje gozdarstva in drugi ljubitelji narave, ki želijo spoznavati usklajeno delo v gozdu in izven njega na pohorskem celku.

V Dravski dolini, šest kilometrov iz Dravograda se iz zasel-

Foto Gorazd Minšek

Branjelovi za domačo mizo; z leve: gospodinja Marija, gospodar Ivan, dedi Leopold in bica Marija.

Foto Gorazd Minšek

Branjelova domačija na Kozjem vrhu nad Dravogradom.

ka Vrata po levem bregu Drave strmo vzpenja nekdanj gozdna, danes pa lokalna cesta, do samotnih kmetij Kozjega vrha. Že samo krajevno ime pove, da so strma pobočja najbolj primerna za koze. Vendar pa na strmih pobočjih vztrajajo tudi posamezni kmetje. Med najbolj trdne kmetije Kozjega vrha spada tudi Branjelova domačija. Na nadmorski višini 950 m zelo dobro gospodarji mladi lastnik Ivan Pešl. Osemindeset hektarjev veliko kmetijo mu je predal v last njegov oče, zdaj dedi Leopold. 32 hektarjev imajo gozda, kar 8 ha je varovalnega. Tudi njive ležijo na strmini, tako da pri Branjelu orjejo na vitel. Dohodek jim nudi gozd in vzreja pitalcev. V gozdu Ivan opravlja vsa dela zelo strokovno sam. V veliko strokovno pomoč so mu domači gozdarji. Rad se udeležuje raznih gozdar-

skih delavnic ali predavanj. Strma cesta jim predstavlja glavno vez z živo dolino, zato za njo sam dobro skrbi. Pozimi tudi pogodbeno pluži sneg. Na domači žagi pa razreže in še bolj ovrednoti kakšen smrekov in macesnov ploh. Za prihodnost Branjelove kmetije se ni bati, saj imata gospodinja Marija in Ivan tri otroke. Sin Leon, hčerki Marjana in Danijela še hodijo v osnovno šolo v Dravograd. Danes imajo organiziran šolski prevoz, njihovi starši pa so morali uro in več pešačiti v šolo poleti in pozimi. Gospodinja Marija je tudi članica Društva kmečkih žena.

Na mizi sem opazil lepo ikebano iz suhega cvetja. Pri Branjelu sem imel priložnost ogledati si totrovo seme, pa tudi rastlino toter ali riček, iz katerega stiskajo zdravilno totrovo olje. Ima zanimiv okus in je zelo zdravilno (še

posebno za želodčne rane). Tako kot pri stiskanju olja, pomaga pri gospodinjstvu in skrbi za vnuke tudi bica Marija. Pri Branjelovih sem dobil občutek, da kljub težkim življenjskim pogojem na strmih pobočjih prevladuje harmonija strpnega življenja med starimi in mladimi!

Ravenčani, predvsem pa Prevaljanarji dobro poznamo Papežovo kmetijo na Lešah. Mnogi so tam praznovali kakšen svoj praznik, saj pri Papežu postrežejo z dobro domačo hrano in pijačo. Nad hišo pa pozimi preizkusite svoje smučarsko in sankarsko znanje. Ob vsakem času vas z veseljem sprejme gospodar Jakob Zaže. Res, da ga je že dohitel Abraham, vendar je še dovolj vitalen, da poleg del na njivi in travniku opravi vsa dela v gozdu sam. Zelo rad si izpopolnjuje svoje znanje o negi. V njegovem gozdu so rastišča zelo bogata, posamezni deli pa zelo pestri po zastopanosti drevesnih in grmovnih vrst. Vesel je vsakega gozdarjevega nasveta. Da je njegovo delo v gozdu zelo dobro opravljeno, sodelovanje z javno gozdarsko službo pa zelo vestno, lahko spoznamo po urejenosti Papeževih gozdnih površin. Tih in priden ostaja Jaka že drugo leto na seznamu najprizadenejših gospodarjev z gozdom v spodnji Mežiški dolini.

Tako lastniki kot gozdarji nadaljujemo s prizadevanji za boljše delo z in v gozdu, tako bo seznam najbolj skrbnih gospodarjev z gozdom iz leta v leto večji, naši gozdovi pa še lepši! ▲

UTRINKI IZ REVIRJA

VIHARNIKI POD URŠLJO GORO

RUDI REBERNIK

Pot iz slovenjgraške strani na Uršljo goro, kjer je bila najvišja kmetija nekdanjega grofovskega veleposestva na Plešivcu, vodi tudi mimo Šisernikove kmetije. Domačije že davno ni več, samo še nekaj z grmovjem obraslega zidovja nas spominja, da so tukaj nekoč živeli ljudje, ki so se borili za svoj obstoj. Obdelovali so malorodovitne gorske njive in travnike, da so si zagotovili svoj potrebni kos vsakdanjega kruha. Za ostale življenske potrebe pa so si že morali poiskati zaslužek v bližnjih grofovskih gozdovih. Taka je bila takrat usoda in življenje vseh prebivalcev grofovskih najemniških kmetij. Šisernikove domačije, kot je nekdaj bila, se spominjam zelo malo, ker je bila že pred vojno izpraznjena, meseca avgusta 1942 pa požgana tako kot vsi ostali planinski objekti okrog nje.

Iz svojih prvih poti na Uršljo goro v otroških letih, ko sem hodil mimo te domačije se spominjam, da je bila velika gorska kmetija z obširnimi, pol lesenimi, pol zidanimi gospodarskimi poslopji in stanovanjsko hišo. Hlev je bil vedno poln goveje živine in ovac, ki so se lahko pasle po bližnjih gozdnih jasah, seveda, kjer jim je grofovski gozdar dovolil. Zadnji prebivalci Šisernikove domačije, ki sem jih jaz poznal, so bili družina Jožeta in Elizabete Verbole. Ker pa so si vedno želeli živeti na kakšni nižji kmetiji, jih je takratni lastnik Plešivca Skubic preselil na Razbor na Skobirjevo posestvo, ki ga je bil maloprej odkupil. Tam so živeli še par let po vojni, nato pa so se otroci razšli vsak za svojim kruhom ter se vsi skupaj preselili v dolino.

Prvi lastniki Šisernikove kmetije so posestvo prodali Plešivčniku nekje v začetku druge polovice prejšnjega stoletja in so se tudi pisali Šisernik. Običajno so v tistih časih skoraj vsi nosili enak priimek kot je bilo hišno ime. To se vidi tudi v starih zemljiških knjigah iz tistih časov in v cerkvenih zapisnikih, ki obstajajo od začetka gradnje cerkve na Uršlji gori. Tam je zabeleženo, da so se leta 1570 zbrali gorski kmetje: Florijan Plešivčnik, Rupert Šisernik, Baltazar Naravnik, Benedikt Močilnik in Jurij Prevalnik ter se dogovorili, da bodo v čast svete Uršule ter za zdravje, za dobre pridelke in srečo pri živini, zgradili cerkev na gori. Ta grad-

Ostanki stoletja stare Šisernikove kmetije pod Uršljo goro. Po drugi vojni tu ni nihče več živel, ker je bila avgusta, leta 1942 upoštevana in požgana. ▲ ▼ Foto Rudi Rebernik

Macesen - viharnik, ki stoji nedaleč od Šisernikove domačije prav na robu varovalnega gozda v odd. 17. To je pravi simbol trdoživosti kljubovalnosti in stoji tu že desetletja nespremenjen. To drevo lepo ponazarja naša revija Viharnik, ki je ravno tako preživela razne organizacijske in družbene spremembe. Pa vendar je danes lepša in bogatejša kot je bila kdaj koli prej.

nja je potem, baje, trajala več kot 30 let in te kmetije so si s tem postavile večni spomenik, pa čeprav je nekaj njih danes samo še kup razvalin in grmičja.

Za Šisernikovim rodom je tam potem živela še družina Ravnjak, katere potomka je bila tudi naša babica Magdalena, ki je odšla služiti za dekle na veleposestvo v Plešivec. Tam je spoznala Franca Triplata in se z njim poročila. V najem sta dobila malo Krivo-

nogovo kmetijo, malo pod Plešivcem in tam je potem nastal novi rod Triplatov.

Med svojim delom v revirju Plešivec sem mnogokrat hodil mimo izginjajoče Šisernikove domačije. Po obširnih njivah in travnikih, ki jih je od vseh strani zaraščal gozd in grmovje, se je pasla zadružna živina. Stara lesena gospodarska poslopja in hišo, ki so bila v okras pokrajini, pa je zamenjala nekaka

moderna, zidana, odprta živin-ska staja. Ta se je kmalu izkazala kot neuporabna in zgrešena investicija in je danes tudi že v razvalinah. Samo stari macesni - viharniki še stojijo kot so stali v tistih časih, kljubujejo viharjem, neurjem in strelam, ki tam razsajajo v vseh letnih časih. Mimo-idočim pa s šumenjem vetra v svojih skrivenčenih vejah pripovedujejo zgodovino starodavne Šisernikove domačije. ▲

S POTI PO ČEŠKI

TONE LEVC, univ.dipl.inž.gozdarstva, ☎ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Nagrada za uspešnost je ekskurzija v tujino, so rekli šefi. Izberite in se peljite v Evropo. Le kam?

Avstrijo poznamo, vsak lastnik poseka 1 ha gozda letno na golo, obvezna sadnja smreke, lastnikov je mnogo, leto je hitro nakoli, saj imajo gozdove kot švicarski sir! Nemčija? Po veliki vetrolomni katastrofi, pravijo, da je padlo 40 milijonov m³ lesa, so začeli odkrivati redčenja in vzgajati tudi listavce, idejo o lesnih njivah so drago plačali. Res pa je, da radi hodimo k njim po ideje, namesto obratno.

Kaj pa bivši Vzhod? Saj imajo tudi gozdove, le zanimali nas niso nikoli. Karpati, Tatre, Krkonoši imajo svojo gozdarsko tradicijo, kaj pa tam? Odločitev je padla, na Češko!

September je ugoden potovalni čas, brez neprijetne vročine, mraza, dežja, čeprav ima sever že svoje muhe. Rečeno, storjeno. VW transporter syncro je veselo godrnjal po avstrijskih avtocestah. CE ZGS ima dober potovalni kombi. Na Češki meji nas je sprejel skromen mejni prehod s prijaznimi uslužbenci. Železno zaveso so že predčasno sneli, kljub temu je obvezno vprašanje, kam gremo in zakaj.

Prvi vtisi na češkem podeželju: skromno, zelo skromno. Po sicer lepi asfaltni cesti nabijamo kilometre proti našemu cilju Trutnov pod Krkonoši. Naš vtis o Češki – to je poljedeljska dežela, njive in spet njive. Slutimo požeto pšenico in vidimo ogromne njive krompirja. Peter pravi, da ima ena njiva krompirja več pridelka kot cele Sele. Koruznih polj ni, kdo bo pa jedel, saj ni krav, pravi Zdravko. Sele po dveh urah vožnje opazimo prvo čredo črnih krav. Le kaj pijejo češki otroci? Vasi ni, vidimo le gručaste zgradbe bivših državnih posesti. Dobro so nekoč počistili s kmečkim prebivalstvom, ohranili so pa prostor. Grebenov in bregov ni, vse je le rahlo valovito. Gozdov je na poti malo, umikati so se morali poljem, na severnih legah in kotanjah, kjer poljski traktor ne more orati, se je ohranila smreka, bor, hrast, jelša.

V prvem večjem mestu se oglasi lakota. Hrana dobra, nekako naša, le solate sladkajo. K vsakemu obroku spada pivo. De

Vhod v gozdove Krkonošev

Stoječi mrliči – podsajena smreka

Sneg, veter, lubadar – uničen gozd

▲ Foto Peter Cesar

Gaulle je nekoč vzkliknil, težko je vladati državi, ki ima 400 vrst sira. Češka je dežela piva, 300 vrst ga imajo. Tudi Havel ima težave. Njihov nacionalni ponos je beherovka. To je liker, izdelan po tajnem receptu, star nekaj 100 let. Ja, cene. Hrana je polovico cenejša, pivo še bolj. Pravo presenečanje pa smo doživeli na bencinski črpalki. Evro bencin po 186 tolarjev. Zato so ceste tako prazne! Srednješolska plača je 300 – 350 DEM. Češka je za Čehe draga dežela. Trgovine, gostilne so moteče prazne, le zvečer si dajo duška ob pivu. Spomnim se Češke izpred 20 let. Vsak je žulil svoje pivo, v gostilni je vladala grobna tišina. Danes je vse drugače, Čehi so veseli ljudje. Kamen, ki jim je visel nad glavo je moral biti zares

velik. Spominjajo se leta 68. Mrtvih niso šteli, le pokopavali so jih, pravijo, da nihče ne ve števila žrtev. Spomin in gnus ostaja. Vsi srednješolsko izobraženi znajo rusko, za njih je to mrtev jezik. Prodira nemščina, posebno v turističnih krajih, tudi policaj je znal nemško.

Večer v Trutnovu. Zaspamo, vetrovno mesto pod Krkonoši. Ima 50.000 prebivalcev, široke ulice in ruske bloke. Industrije nismo videli, vrag si ga vedi od česa živijo.

Naslednje jutro kot naročeno za napad na Krkonoše. September je baje že čas za sneg in mraz, tokrat je sončno in toplo.

Krkonoši so del Sudetskega gorovja, v dolžino merijo 50 in širino 20 km. Mere ustrezajo Pohorju, geološka sestava tudi.

Po grebenu jih politično ločuje državna meja. Južna pobočja pripadajo Češki, severna Poljski. Krkonoši so proglašeni za narodni park, kar pomeni omejitve pri gradnji objektov, cest, vlak, gospodarjenje pa naj bi potekalo nemoteno. Zgodovina Krkonošom ni bila naklonjena. Že v 16. stoletju so Češko zasedli Habsburžani ter skozi stoletja dali pečat s svojo nemško šolo tudi gozdarstvu. Po vojni so dokončno rešili »problem kulakov«, zemljo poddržavili in pogozdili smreko. Češka ima le malo čez 10% gozdov, Krkonoši preko 90%.

Za motorni promet zaprejo cesto že v dolini, zato je prijetno peščati po lepi asfaltirani poti do višine 1.200 m. Takoj padejo v oči frate, velike tudi preko 10

ha. Enomerni smrekovi gozdovi izgledajo kot beraške zakrpane hlače. Podrobnejši pogled pokaže na tragiko umetno posajene smreke na velikih površinah. Vse štorovje je prevrnjeno, sneg in veter sta prava vladarja najmanj 6 mesecev v letu, v poletnem času pa lubadar pleše svoj uničujoči ples. Naš Križan bi znorel od pisanja odločb! Frata in lubadar, kak prelom idej nemške šole!. Vendar Čehi so vztrajni gozdarji, ta »sistem« frat pogozdujujejo, ne boste verjeli, s smreko in upajo na boljše čase. Povedati moram, da sadijo tudi bukev, zaščiteno s kolom in plastično folijo, vendar bolj za mirno vest, izgleda kot rozine v potici. Tudi v linije sadijo bukev po vertikali in horizontali, vendar le po eno sadiko v vrsti. Optimisti! Normalno redčenih gozdov nismo videli, sekajo napol mrtva in mrtva drevesa. Zato so pa toliko bolj natančni. Na čelo napišejo premer in kubaturo hloda ali droga. Naravnih listavcev po sestoji ne upoštevajo. Škoda. Na nadmorski višini 1.200 m se prične pojavljati rušje, smreka izginja. Nad 1.400 m izgine tudi rušje, ostane le še trava. Naš češki Emil se je hvalil, da na višini 1.200 m pade tudi 4 cm snega. Videli smo prave drogove za označbo ceste. Pa že.

Tereni so idealni za zimski šport. Čehi so pozimi na tekaških smučeh, prihajajo tudi Avstrijci, Nemci, cene in lepi tereni jih privlačijo. Hotelov je mnogo in rastejo novi.

Pravijo, da so Krkonoši bogati z divjadjo. Poleg srnjadi imajo jelene, gamse, muflone, ruševce, črnega trubadurja ni. Mi nismo videli nič. Cvetje lovni turizem, seveda le za zahodne sosede. Zanimivo je, da ne smejo nabirati borovnic, brusnic, trgate rož. Imajo gorsko stražo, kazni so visoke.

Drugi dan smo načrtovali vzpon na Snežko – 1.610 m – najvišji vrh Krkonošev. Spet nas je spremljala sreča, v dolini dež, na Snežki pa prelepo sončno vreme.

Vrh gore si delita obe sosednji državi. Meja je sicer označena, prehodi pa prosti. Nudil se nam je krasen razgled na vse strani južnih Krkonošev, škoda, da je bila na poljski strani megla. Kar se je tam videlo, je bila katastrofa. Drevesa res umirajo stoje. Kurjenje premoga in ostala umazana industrija sta uničila gozdove. Pokazalo se je, da tudi socialistični dim škodi okolju, čeprav

Krkonoši nad gozdno mejo

S smreko pogozdene frate – zgrešen start ne pelje do cilja

▲ Foto Peter Cesar

so politiki nekoč trdili drugače. Kak cinizem!

Pot navzdol podobna prejšnjemu dnevu. Nepreredčeni smrekovi sestoji, podrti drevesa, suho stoječe drevje, mestoma posajena smreka. Tudi sajeno bukev v skupini smo uspeli videti.

Tretji dan zares deževno vreme. Tudi malo kulture gozdarjem ne škodi, zato smo VW transporter usmerili proti Pragi. Veličastno mesto na obeh straneh Vltave, polno turistov in znamenitosti. Čez znameniti most Karla Velikega je lep razgled na njegovo

palačo nad mestom, kjer je sedaj rezidenca predsednika Havla. Zastava je oznanjala, da ga ni doma, zato se nismo povabili na kavico. V neposredni sosedščini je najstarejša gotska cerkev v Evropi z grobnico kraljev. Mesto je polno zgodovine in kaže na slavno češko preteklost.

Naslednje jutro pot domov. Izgleda, da smo bili prijetni gostje, tudi solze so se utrnile pri čeških prijateljih ob slovesu. Za nameček so nam še Avstrijci zaprli mejni prehod do 6h zvečer, njihova skrb za jedrsko varnost v

Evropi je vsestranska.

Veseli smo bili ekskurzije. Veliko boljše ideje smo imeli na Češkem, kako sanirati njihove probleme. Spoznali smo, da imamo veliko znanja, da nudimo našim gozdom več strokovnosti, da imamo najlepše gozdove v Evropi ter da smo v gozdarstvu ne le že v Evropi, temveč daleč spredaj.

Hvala pristojnim za odličen VW transporter, hvala za »klinton« zelo prav so nam prišli. Na Češkem lepo, doma najlepše. ▲

OBNOVA POŽGANIH OBJEKTOV PRI LAUTERJU V JAZBINI

GORAŽD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Po požaru uničeni Lauterjevi poslopji sta že pod streho.

Lauterjev Kristi se pripravlja na februarско zimo.

Lansko leto, 7. aprila je Lauterje iz Jazbine pod Uršljo goro prizadela huda nesreča.

Ogenj jim je uničil svinjski hlev, staro kaščo in novo hišo. Hitra pomoč najbližjih sosedov, gasilcev in gozdarjev je pripomogla, da ni pogorela še stara bivalna hiša.

Vse Lauterje, še posebno gospodarja Kristija in njegovo ženo Angelo, je nesreča zelo prizadela.

Lauterjeva kmetija spada med male koroške kmetije, z gozdom je porastel samo ozek zaraščajoči pas strmih pašnih površin. Lauterja sta si težko predstavljala, kako naj bi se lotila obnove pogorišča.

Leto, kot pravijo domačini spomladansko poletnim mesecem, je na nadmorski višini 1000 m zelo kratko, zato je bilo potrebno takoj zavihati rokave in pljuniti v roke.

Tako kot smo Slovenci radi nevoščljivi drug drugemu, kadar nam gre dobro, tako znamo v nesreči takoj priskočiti drug dru-

gemu na pomoč.

Občina Črna z županom Francem Staknetom je ob pomoči gozdarjev, gasilcev in drugih organizacij iz doline takoj organizirala pomoč v denarni in materialni obliki.

Na pomoč so priskočili s prostovoljnimi delom tudi lovci in drugi posamezniki. S skupnimi močmi jim je uspelo do zime obnoviti po ognju uničena poslopja.

Kljub velikim poškodbam bodo ohranili staro kaščo takšno kot je bila. Da bi zopet služila svojemu namenu tako dobro kot pred požarom, bo potrebno skrbno obnoviti njeno ostrešje in notranjost.

Lauterjevi se zahvaljujejo vsem, ki so jim pomagali pri obnovi pogorelih objektov, še posebno pa črnjanskemu županu in uslužbencem javne gozdarske službe iz Črne, Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Slovenije, gozdnim delavcem Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, pa tudi vsem ostalim! ▲

koroška banka

Koroška banka d.d. Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke

Koroška banka d.d. vam predstavlja ponudbo novih oblik postopnega varčevanja.

Izbirate lahko med:

- MODRIM VARČEVANJE
- RENTNIM VARČEVANJEM z mesečnimi plogi
- SREBRNIM OBROČNIM VARČEVANJEM
- DEPOZITOM ZA 5
- RENTNIM VARČEVANJEM z vezavo depozita

Dodatna ugodnost za vse naštetih oblike varčevanja je možnost najetja posojila za nakup, gradnjo ali obnovo nepremičnin po dopoljenih treh letih varčevanja po ugodnejši obrestni meri.

Vabimo vas v naše poslovalnice, kjer vam bomo z veseljem podrobneje predstavili različne oblike varčevanja in vam pomagali izbrati za vas najprimernejšo.

Vaša banka
Koroška banka d.d.
Slovenj Gradec
bančna skupina
Nove Ljubljanske banke

SVET DELAVCEV IN SINDIKAT GOZDNEGA GOSPODARSTVA OBVEŠČENA O SPREMEMBI ORGANIZACIJE DRUŽBE

IDA ROBNIK

Sredi meseca januarja je direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec Silvo Pritrznik seznanil svet delavcev in sindikat družbe o organizacijskih spremembah, ki jih načrtuje v letu 2001.

S 1. februarjem bo ukinjena poslovna enota Prevozi, ta dejavnost pa bo delovala v okviru poslovne enote CLS. Tako bo lažje iz enega, centralnega mesta razporejati in koordinirati prevoze in bolj racionalno izkrostiti razpoložljive kapacitete.

Za podporo upravi in izvajanja skupnih nalog družbe bo za razvojne in investicijske programe ter projekte organiziran sektor za razvoj in investiranje.

Sprememba bo tudi v sektorju Informatika, kjer bo odslej organizirana in evidentirana vsa programska oprema. V poslovni enoto Gozdarstvo pa bo poleg operativnega vodje del sistemizirano še delo pomočnika vodje, ukinjeno pa bo delovno mesto merilca lesa.

Te spremembe ne pogojujejo dodatnega odpuščanja ali zaposlovanja delavcev. ▲

ZEMELJSKI PLAZ BOBNAR - SV. NEŽA

VLADIMIR NIKOLIČ

Zemeljski plaz, ki se je sprožil po obilnem deževju 7. novembra 2000, je uničil del na novo asfaltirane lokalne ceste Bobnar Sv. Neža. Odnoslo je polovico ceste v dolžini ca 30 m.

Plaz je zgrmel v globino 15 m, kjer je zasul potok. Javno komunalno podjetje je z odbojno ograjo zavarovalo vozišče.

Zaradi zožanja cestišča je ta odsek ceste še vedno zelo nevaren. Škoda je za naše razmere zelo visoka in znaša ca 15.000.000,00 SIT.

Na fotografiji so lepo vidne poškodbe cestišča. ▲

NAŠI PREDHODNIKI - PREDNIKI

STANKO PLEVNİK

Fotografija je nastala pozimi 1942 leta v Komisiji v Mislinjskem jarku. Na njej so gozdni delavci grofa Pergerja. Kar nekaj se jih je rodilo okoli leta 1800. Vsi so že preminuli, le Johan Repuc je še med nami. Želim mu še mnoga zdrava leta!

Življenje je vse prekratko, prehitro minljivo, da bi mislili na slabe trenutke, pa čeprav v življenju niso le dobri. Zavedati se moramo, da je vsak trenutek nov začetek in da vsaka misel, ki jo porodimo, ustvarja našo prihodnost. Zato moramo v tem našem kratkem življenju misliti le na najboljše in se veseliti spoznanja, da nam je dano živeti. ▲

V vrsti stojijo z leve:

Franc Kotnik, Rudolf Seitl, Ludvik Založnik, Karel Repuc, Franc Oder, Johan Plevnik, Johan Repuc, Franc Založnik, Jožef Založnik in Franc Plevnik.

Spredaj stoji Johan Seitl;
Zadaj stoji Rudolf Založnik.

Državni zbor je 28. junija lani sprejel zakon o orožju, le-ta je stopil v veljavo 6 mesecev po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in tako velja in se uporablja od 7. januarja letošnjega leta dalje.

Bistvene novosti

V prvem členu, ki opredeljuje namen zakona, se je prvotno »preprečevanje zlorabe orožja« umaknilo varovanju življenja, zdravja in varnosti ljudi ter javnega reda.

Klasifikacija orožja

Zakon razvršča orožje v skladu z direktivo Evropske unije, glede na tehnične lastnosti v štiri kategorije:

Kategorija A, prepovedano orožje, (kamor spada poleg vojaškega in ostalega, tudi še hladno orožje)

Kategoriji B in C, ki se smeta nabavljati z dovoljenjem upravnega organa.

Kategorija D, ki se sme nabavljati z različnimi omejitvami brez posebnega dovoljenja.

To je takoimenovana primarna klasifikacija. Zakon poleg tega uvaja še sekundarno razvrščanje orožja in ga tako deli na:

Varnostno orožje (kratko in dolgoceveno strelno orožje vseh kategorij), lovsko in športno.

Lovsko in športno orožje se lahko nosi in uporablja le na loviščih oziroma streliščih, sicer se mora prenašati (zaprt v embalaži, strelivo ločeno od orožja).

Imetniku varnostnega orožja pa orožni list dovoljuje tudi nošenje.

Z orožnim listom se lahko kupuje strelivo za lastno orožje, imetniki dovoljenja za posest pa morajo za nabavo podati predlog na pristojni upravni enoti.

Novе vrste orožnih listin

Prejšnji zakon je poznal le orožni list in dovoljenje za posest.

Sedaj pa poznamo 9 orožnih listin, dovoljenje za nabavo orožja, dovoljenje za nabavo streliva, orožni list, posestni list, orožni posestni list, pooblastilo za nošenje orožja, pooblastilo za prenos orožja, dovoljenje za zbiranje orožja in priglasitveni list.

Dovoljenje za posest se izda s trajno veljavnostjo

Orožni list za lovsko in športno orožje se bo izdal z veljavnostjo 10 let, za varnostno pa z veljavnostjo 5 let.

Pogoji, ki jih mora posameznik izpolnjevati, če želi pridobiti dovoljenje za nabavo orožja, streliva, orožni list in dovoljenje za posest orožja:

- starost 18 let,
- da ni zadržkov javnega reda,
- biti mora zanesljiv,
- imeti mora upravičen razlog za pridobitev orožne listine,

- opravljen mora imeti zdravniški pregled,
- opraviti mora preizkus znanja o ravnanju z orožjem.

Posamezniku, ki je uveljavljal pravico do ugovora vesti po posebnih predpisih, se orožna listina ne glede na izpolnjevanje omenjenih pogojev ne izda.

Civilna strelišča

Zakon uvaja nov termin, civilna strelišča, na katerih bodo lahko samostojno streljali imetniki orožnega lista ali dovoljenja za posest orožja.

Začasni zaseg

Če obstaja sum, da posameznik ni več zanesljiv, oziroma prenaša orožje v nasprotju z zakonom, mu lahko policist brez predhodne odločbe odvzame orožje. Vendar pa mora v tem primeru pristojni organ zadevo rešiti v treh mesecih.

Obvezna zamenjava listin

V roku dveh let od uveljavitve zakona je potrebno vse orožne listine zamenjati.

Ni več tehničnih pregledov orožja

S tem v zvezi pa so določena druga varovala, saj se orožni listi izdajajo za pet oziroma 10 let in potem ponovno preverijo vsi pogoji.

Gospodarske družbe morajo v enem letu po uveljavitvi zakona prilagoditi svoje poslovanje novemu sistemu.

Legalizacija orožja

Zakon določa 6 mesečni rok za izvedbo legalizacije orožja, ki bo tako potekala do vključno 7.7.2001.

Kaj pa je legalizacija oziroma abolicija?

Gre za to, da se v tem roku lahko imetniku, ki poseduje orožje brez veljavne listine za posest ali nošenje orožja, izda orožna listina (razen orožnega lista) pod pogoji:

- da orožje ne izvira iz kaznivega dejanja,
- da imetnik izpolnjuje tudi ostale zakonsko predpisane pogoje.

Orožna listina se pri legalizaciji ne izda za orožje kategorije A (prepovedano orožje), razen če gre za registriranega zbiratelja orožja ali muzejsko zbirko.

Legalizacija ima dvojen namen:

Omogoča, da lastniki neprijavljeno orožje, ki ne izvira iz kaznivega dejanja, vendar ga je dovoljeno posedovati, legalizirajo in zanj dobijo ustrezno orožno listino, razen orožnega lista.

Omogoči osebam, ki posedujejo neprijavljeno orožje, ki ga ni dovoljeno posedovati (vojaško, avtomatsko in eksplozivno) da o tem obvestijo pristojne organe, ki bodo tako orožje strokovno odstranili in uničili.

Kako pa bo postopek legalizacije konkretno potekal?

Upravna enota je izdala javni poziv strankam, s kratko obrazložitvijo upravne zade-

ve, rokom, v katerem se bodo sprejemale vloge za legalizacijo, dokazili, ki so potrebna za odločanje, opozorilom, da se vloge oddajo na predpisanih obrazcih brez istočasnega prinašanja orožja na upravno enoto ter posebnim opozorilom glede eksplozivnih snovi.

Na podlagi prejetih vlog za legalizacijo bo upravna enota preverila podatke o orožju.

V kolikor je orožje v evidenci ukradene-ga orožja, bo nadaljnji postopek prevzela policijska postaja.

Sicer bo pa upravna enota enkrat mesečno opravila pregled orožja.

Po opravljenem pregledu (kolikor lastništvo ni sporno oziroma ne vodi orožja v evidenci upravna enota ali policija, pri pregledu pa ni bilo ugotovljenih nepravilnosti), se stranki izda začasna odločba, s katero se orožje začasno legalizira.

V zvezi z legalizacijo je potrebno omeniti še dvoje: Legalizirati je potrebno tudi tisto orožje B, C in D kategorije, ki so ga določene osebe nelegalno posedovale in je bil zoper njih zaradi tega podan predlog sodniku za prekrške.

Kot je že spredaj zapisano pa legalizacija omogoča tudi, da osebe, ki posedujejo prepovedano orožje, le-to izročijo policijski postaji ali upravni enoti in sicer, eksplozivno orožje in gospodarsko razstrelivo se izroči policijski postaji, vojaško in avtomatsko orožje in razstrelivo pa se izroča policijski postaji ali upravni enoti.

V članku sem predstavila bistvene spremembe, ki jih je glede na doslej veljavnega prinesel novi zakon o orožju. Njegove popolne in dokončne slike si zaenkrat še ni možno ustvariti, saj bo le-ta mogoča po sprejetju številnih podzakonskih predpisov, ki naj bi bili izdani šest mesecev po uveljavitvi zakona in ki bodo tudi v precejšnji meri določali samo vsebino zakona o orožju. ▲

Foto: Petar Česar

Na podlagi 84. člena Zakona o orožju (Uradni list Republike Slovenije, št. 61/2000) izdaja Upravna enota Slovenj Gradec, Oddelek za upravne notranje zadeve

J A V N I P O Z I V K VLOŽITVI ZAHTEVKOV ZA LEGALIZACIJO OROŽJA

Namen legalizacije:

Omogoča, da lastniki neprijavljeno orožje, ki ne izvira iz kaznivega dejanja, vendar ga je dovoljeno posedovati, legalizirajo in zanj dobijo ustrezno orožno listino, razen orožnega lista.

Omogoči osebam, ki posedujejo neprijavljeno orožje, ki ga ni dovoljeno posedovati (vojaško, avtomatsko in eksplozivno), da o tem obvestijo pristojne organe, ki bodo tako orožje strokovno odstranili in uničili. Pri oddaji tega orožja se zoper posestnike ne bodo izvajale nobene sankcije, saj bodo s svojim ravnanjem prispevali k večji varnosti ljudi in premoženja.

Rok za izvedbo legalizacije:

6 mesecev po uveljavitvi zakona o orožju, in sicer do vključno 7.7.2001

Vloge se oddajajo na predpisanih obrazcih, brez istočasnega prinašanja orožja na upravno enoto. Obrazci vlog, z navedbo dokazil, ki jih je potrebno priložiti, se dobijo v sprejemni pisarni upravne enote, na voljo pa so tudi na internetu.

Vojaško in avtomatsko orožje ter razstrelivo, ki ga je prepovedano posedovati, se izroča policijski postaji ali upravni enoti.

Eksplozivno orožje se ne prinaša na upravno enoto ali policijsko postajo, pač pa se o njem zgolj obvesti pristojno policijsko postajo, ki bo poskrbela za njegovo strokovno odstranitev in uničenje.

Slovenj Gradec, 10.1.2001

Upravna enota Slovenj Gradec

Oddelek za upravne notranje zadeve

PRAZNIK VETERANOV

JANEZ ŠVAB, inž.gozdarstva,

Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Kaj kmalu bomo Slovenci desetletje samostojni, pa vendar so se določene aktivnosti za ta proces dogajale že prej. 7. maj praznujemo kot dan Zveze veteranov vojne za Slovenijo, kajti takrat so se posamezniki iz takratne teritorialne obrambe združili v organizacijo, ki so jo poimenovali Maneverska struktura narodne zaščite. Zbrali so pogum in zavrnili ukaz o oddaji orožja iz skladišč TO v skladišča Jugoslovanske vojske (JLA). Nastajali so pogoji za obrambo pred agresijo jugovojske dobro leto pozneje. Resnično to ni bilo bogve kakšno orožje, bilo pa je le.

Na Koroškem smo bili v juniju 1991 vpoklicani pripadniki teritorialne obrambe, takratne Milice in nekaj prostovoljcev, da bi tudi tu pri nas pokazali, da smo se za našo samostojnost pripravljeno boriti.

Z odločnimi akcijami na Holmecu in v Dravogradu smo Korošci pokazali, da smo iz pravega testa in da so bile sile, ki so kanile zavzeti koroške mejne prehode preslabe, predvsem za razliko od nas preslabo moralno pripravljene.

Na srečo je ta vojna trajala le deset dni, vendar za nekatere, predvsem sodelujoče in njihove svojce, je tudi deset dni lahko zelo dolgih. Verjemite mi, da pa smo se bili pripravljeno boriti tudi leta in leta za našo samosvojo Slovenijo.

Sodelujoči v tej kratki, pravični vojni smo 21. decembra 1995 ustanovili Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Mežiške doline.

Po petih letih je nas aktivnih že več kot tristo in smo organizirani kot društvo. S članstvom v tej organizaciji se še ne pridobi statusa »veterana«, ki ima po zakonodaji določene pravice predvsem v domeni socialnega in zdravstvenega varstva. Upravičencem do teh oblik pomoči pa naša organizacija pomaga pri urejanju statusa na Upravnih enotah, predvsem s svetovanjem in tudi z neposrednim posredovanjem.

Simbol društva je društveni prapor in tudi v tej naši organi-

Le kdo se ne bi boril za takšne lepote (Lepo Špičje)?

zaciji smo se odločili, da ga bomo razvili. Za pomoč pri razvitju prapora smo zaprosili veliko podjetij in posameznikov, predvsem naših članov ali simpatizerjev, ki so po svojih močeh prispevali bodisi za »trakove« ali za »lipice«.

Skoraj na peto obletnico društva smo organizirali svečano razvitje prapora. Lepo kulturno prireditve smo pripravili v Družbenem domu na Prevaljah in v polni dvorani nam je prapor predal podpredsednik ZVV Slovenije Kovačič. Pri izvedbi proslave so nam pomagali godbeniki iz Prevalj, venček so odplesali lju-

bitelji folklornega izročila iz Šentanela in kot se spodobi morajo na takšni proslavi biti tudi narodne pesmi, le te pa so zapeli »Črnjanski pobi«.

Program pa je domiselno pripravila in vodila Polona Čarf iz Radia Slovenj Gradec, ki je tudi deklamirala pesem našega soborca iz Holmeca Branka Brezovnika »Kraj mojega spomina« iz istoimene pesniške zbirke.

Veterani, med katerimi je kar nekaj žensk, smo medse povabili tudi svoje življenjske tovarišice in ob prijetnih zvokih »Fantov (in tudi dekleta) treh dolin« smo se vrteli do zgodnjih jutranjih ur. ▲

Tam pod Uršljo goro je dom veteranov "Pri mokrem jopiču".

Predsednik ZVVS Mežiške doline svečano prejema prapor.

▲ ▼ Foto Janez Švab

V ČRNI SMO DOBILI NOV MUZEJ

JANEZ ŠVAB, inž.gozdarstva

Pred letom dni sem s ponosom v naš Viharnik zapisal, da smo v Črni dobili novo pošto. Sedanja nova pridobitev v Črni pa je prav tako povezana s pošto. V stari pošti, bivši »Štularjevi gostilni«, imamo pravi etnološki muzej. Pred slabim letom so bile še dile-

me, zakaj tu ne bi bila gostila kot v dobrih starih časih, ki bi bila starinsko urejena, pa še nekaj drugih idej je bilo. Navsezadnje pa je le prevladalo mišljenje, naj bo tu muzej, kajti verjemite mi, da smo Črnjani blizu rekorda po številu prebivalcev na gostilno.

No, in nastal je muzej, kjer se je zbralo kar precej predmetov, ki izkazujejo življenje povprečnega Črnjana pred slabimi stotimi leti. Na otvoritveni svečanosti je bilo glede na slabo vreme prisotnih kar veliko ljudi, prireditelj pa so ob govornikih županu

Francu Staknetu, idejnemu vodji Alojzu Repanšku in strokovni sodelavki Karli Oder popestrili še učenci glasbene šole in odlični citrar.

Se marsikaj se je dogajalo v času božičnih in novoletnih praznikov v Črni. Otrokom sta veliko veselja prinesla pravi čarovnik in pravi Dedek Mraz, ki je delil tudi darila. Da imamo Črnjani radi kulturne prireditve je pokazala polna dvorana kulturnega doma ob Dnevu samostojnosti. Pošteno so nam razgrelili dlani člani kar petih »domačih« pevskih zborov, recitatorji in igralci.

Mlade so razgrelje tudi razne učne delavnice v šoli in vrtcu. Prehod v tretje tisočletje pa je spremljalo tudi praznovanje na prostem pred hotelom Krnes. Res ni bilo kakšnega velikega, dragega ognjemeta, vseeno pa je v zrak poletelo nekaj raket.

Se bolj pa smo ponosni na to, da pri nas ni bilo nobene večje nesreče pri sedaj že povsod kar standardnemu pred in medprazničnemu obredu – »pokanju petard«. ▲

Črna na Koroškem, 1912

JASLICE Z VIHARNIKOM

LEOPOLD KORAT

V Razboru nad Slovenj Gradcem imamo lepe jaslice, delo znanega jasličarja patra Wolfganga Koglerja iz Pleterij. Letos so jih naši pridni cerkveni ključarji in njihove družine še posebno lepo postavili. Lahko bi rekli, da imajo kar nekaj skupaj z našo revijo Viharnik. Zakaj? Dobro pogledajte fotografijo! Pred jaslicami je pomanjšana ograja, ki je kopija koroškega plota. Danes take ograje srečamo še na poti po dolini Tople ali Koprivne pod goro Peco. Taka ograja je narejena iz cepljenih skodel. Te skodle pa med seboj povezuje srobot (lahko tudi brezove veje ali pa vrbove šibe). Pri izdelavi take ograje niso potrebni žebelji ali žica. Tako s tem našim "koroškim plotom" pred jaslicami ohranjamo ljudsko izročilo naših prednikov. Tega, pred našimi jaslicami pa je z ljubeznijo naredil v dolgih adventnih večerih Zdravko Jelen, p.d. Rone iz Zgornjega Razborja. Med mahom v jaslicah stoji miniaturni viharnik - drevo, ki stoji navadno nekje na samem, na sklanatih tleh. Dež, sneg, še posebno pa veter ga neusmiljeno upogibajo, pa se ne da. Tako se ne da tudi naš Viharnik. V naših časih nastaja veliko novih revij, žal, pa mnoge hitro "ugasnejo". Viharnik pa še kljubuje viharjem in nevihtam. V novem letu 2001 mu želim še veliko lepih prispevkov in zapisov, saj je prav iz malih, skritih, neopaznih dogodkov sestavljen velik mozaik našega življenja. Še enkrat: Pogumno stoj in kljubuj naš Viharnik! ▲

Lep lanski jesenski dan je tudi nas, starejše oziroma borce in aktiviste Razbora, zvalil v naravo, da se malo pogovorimo in obudimo spomine na dni, ki si jih nihče več ne želi. Na Podvajski ravni se nas je zbralo okrog 34. Tu je pot, ki povezuje Graško goro in Javorje. Med vojno so tod hodile brigade: Tomšičeva, Šerčerjeva, Bračičeva in druge. Martin Plešivčnik je v tem okolju zbiral hrano in drugi material za oskrbo začasnih bolnic.

Razborčani so bili tesno povezani z borci tega kraja. Obveščali so jih o nevarnostih in tako marsikateremu kurirju rešili življenje.

Na naše srečanje smo povabili tudi tajnika občinskega odbora ZZB Slovenj Gradec in njegovo ženo. Povabilu sta se odzvala tudi Stane in Marina Butolen. Zelo smo jim hvaležni, da so prišli med nas. Dan pa nam je polepšal Mihael Praprotnik, ki nas je razvedril z zvoki svoje harmonike. Ob dobri hrani in pijači smo med pomenki tudi veselo zapeli.

Želimo si še več takih srečanj. ▲

SREČANJE BORCEV IN AKTIVISTOV RAZBORA

ŠTEFKA MELANŠEK

Foto: Erika Vindis

KUHALI SO ŽGANJE

FRANC JURAČ

Zimski čas je najprimernejši za najrazličnejša kmečka opravila, med njimi pa je prav gotovo tudi žganjekuha in na naših kmetijah so v tem času skuhalo največ žganja.

Pri žganju je vse odvisno od kakovosti pridelka, ki ga posameznik hoče spremeniti v čisto žganje. Kako je potrebno pravilno pripraviti drozgo in iz te drozge skuhati dobro žganje, so spoznavali na Foltanovi kmetiji v Mislinji, kjer je kmetijsko svetovalna služba Slovenj Gradec pripravila predavanje o pravilni žganjekuhi, ki ga je vodil inž. Hanzi Mikl iz Avstrije.

Vsi, ki so se udeležili žganjekuhe so spoznali, da za žganje moraš imeti čas, voljo in veselje, saj je pri žganjekuhi najpomembnejši konec zadnjega "prežiganja", ko moraš z merilnikom odšteti moč žganja, da je tako najprimernejše za pitje. ▲

Kuhanje žganja pri kmetu Foltanu v Mislinji Foto Franc Jurac

POHVALA 8. RAZREDU OSNOVNE ŠOLE MISLINJA

ANA URŠEJ

Pred božično novoletnimi prazniki so me, staro preprosto ženico, povabili učenci osmega razreda osnovne šole Mislinja v razred.

Bila sem presenečena. Morda se ne bi odzvala, a imam v tem razredu svojega vnuka.

Otroci so me prijazno in prisrčno sprejeli, prijazno me je sprejela in v pozdrav stisnila roko tudi mlada učiteljica. In moja neumna trema je na mah izginila.

Najprej so me pogostili. Ena deklica mi je prinesla čaj, druga sladkor, tretja limono, ostale so mi ponudile razna peciva, ki so jih prinesle od doma.

Takoj sem videla, da imajo ti učenci zelo radi svojo učiteljico, saj ji ni bilo treba niti enkrat povzdigniti glasu. Vsi so spodobno in mirno posedli v svoje klopi.

Postavili so mi nekaj vprgšanj o mojem hobiju - pisanju. Rade volje sem jim odgovarjala. Želeli so, da jim preberem nekaj mojih pesmi.

Prebrala sem jim tudi svojo črtico, v kateri sem opisala utrip šole v času moje generacije. Pozorno so poslušali. Tedaj se mi je samo za trenutek obrnil list življenja in zdelo se mi je, da sem še učenka...

Morda vsi ti mladi ne vedo, kako so me osrečili. Vem, da je vse to, kar sem doživela tudi zasluga njihove prisrčne učiteljice. Na ničesar niso pozabili. Dobila sem tudi lepo darilce - v lepo izdelani škatljici, ki jo je krasil šopek, so bili bonboni.

Rada bi se javno, v Viharniku še nekrat zahvalila in pohvalila učence osmega razreda osnovne šole Mislinja.

In, če bodo vsi ti učenci odnesli iz te šole poleg bogatega znanja še srčno kulturo, bo v naši domovini lepo živeti. ▲

SLADKORNA BOLEZEN - KAKO LAHKO VPLIVA NA MOŠKO SPOLNO ŽIVLJENJE

METKA MARKOVIČ, spec. dr. spl. med.

Sladkorno bolezen moramo zdraviti in dobro voditi predvsem zaradi posledic in trajnih zapletov na človeškem organizmu, ki lahko privedejo do resnih posledic v delovanju organov, invalidnosti, zmanjšane kvalitete življenja in tudi pre zgodnje smrti. Pogost zaplet sladkorne bolezni je tudi impotenca, za katero danes uporabljamo izraz erektilne motnje. Če ima moški erektilne motnje, to še ne pomeni, da je neploden ali nezmožen doživeti orgazem in izliv semena.

Eretilne motnje lahko opišemo kot trajno nezmožnost moškega, da bi dosegel oziroma vzdrževal erekcijo, kakršna je potrebna za normalen spolni odnos. To lahko pomembno vpliva na življenje moškega, saj zmanjša njegovo samozavest, vprašljiva postane njegova moškost. To lahko povzroči čustven odmik od družine, žene oziroma partnerke in prijateljev, kar vodi do poslabšanja medsebojnih odnosov in izrazito zmanjša kvaliteto življenja bolnika.

Včasih je prevladovalo mnenje, da so erektilne motnje psihičnega izvora, danes pa vemo, da je v večini primerov vzrok organski. To so razlogi, zaradi katerih je pomembno, da so moški in njihove partnerke o tem poučeni, da lahko ustrezno ukrepajo, ko se težave pojavijo. Zmotno je tudi mišljenje,

da so erektilne motnje nujna posledica staranja; starost je pomemben dejavnik tveganja, vendar s staranjem ni nujno slabšanje erekcije. Večina vzrokov za erektilne motnje je povezana s telesnimi okvarami.

Zapleti sladkorne bolezni zmanjšajo dotok krvi v spolni ud (penis) in s tem erektilne motnje.

Dodatni pomembni dejavniki tveganja so: povečan krvni tlak, povečana koncentracija maščob v krvi, poapnenje žil, poškodbe ali bolezni centralnega živčevja, ki lahko prekinajo povezavo med centralnim živčevjem in spolnim udom (penisom) - poškodbe hrbtenjače, multipla skleroza, možganska kap, operacije v predelu male medenice, psihična stanja kot so depresije, nervoze, stresi, druge bolezni - okvara ledvic, jeter, hormonske motnje, nekatera zdravila, kajenje, čezmerno pitje alkohola in jemanje drog.

Povezava med sladkorno boleznijo in erektilnimi motnjami je dobro raziskana in dokazana. Kar pri 12% bolnikov je prvi znak sladkorne bolezni prav poslabšanje erekcije. Do poslabšanja pride lahko, kadar je sladkorna bolezen slabo urejena, vendar je to poslabšanje prehodno in običajno mine po ureditvi sladkorne bolezni.

Možnost zdravljenja erektilnih motenj

Eretilne motnje lahko večinoma uspešno zdravimo. Na voljo je več načinov zdrav-

ljenja. Pomembno je, da se z zdravnikom odkrito in pošteno pogovorite, če imate težave. Poskušajte biti čim bolj natančni in se težav ne sramujte. Koristno je, da v pogovor vključite partnerko, s tem si boste zagotovili njeno čustveno podporo in lažje izbrali način zdravljenja, ki bo vama, kot paru omogočal več zadovoljstva.

Poznamo več postopkov, s katerimi izboljšamo erekcijo:

- ureditev sladkorne bolezni, presnove maščob, normalizacija krvnega tlaka,
  - prenehanje kajenja, čezmernega uživanja alkohola ali opustitev nedovoljenih drog,
  - zmanjšanje odmerka ali zamenjava zdravila, ki morda lahko vpliva na erekcijo.
- Eretilne motnje lahko zdravimo:
- s hormoni pri hormonskem neravnovesju,
  - s tabletami Viagra,
  - z iniciranjem snovi, ki razširijo krvne žile, neposredno v penis,
  - z uporabo vakuumskega aparata, ki vzpostavi erekcijo s pomočjo negativnega tlaka,
  - s kirurškimi posegi na žilah penisa,
  - s kirurškimi vsaditvami protez v penis.

Vsi načini niso primerni za vse bolnike, prav tako brez posveta z zdravnikom ne smemo spreminjati odmerka ali prenehati z jemanjem zdravil. ▲

Vir: Sladkorna bolezen, kako lahko vpliva na moško spolno življenje
Zveza društev diabetikov Slovenije

BOLEZEN NORIH KRAV - BOVINA SPONGIFORMNA ENCEFALOPATIJA (BSE)

IVAN GAMS, dr.vet.medicine

UVOD

Zaradi medijske evforije vlada za to bolezen zadnje čase veliko zanimanje med ljudmi, saj obstaja možnost, da se od živali prenaša na ljudi in povzroča Creutzfeld-Jakobovo bolezen (CJB) tudi pri mlajših ljudeh. CJB je pri starejših ljudeh znana že dolgo časa. Obe obolenji imata zelo dolgo inkubacijsko dobo, potekata brez vnetne reakcije in brez imunskega odgovora, patohistološko pa se kažeta z značilnimi vakuolami v možganski sivini, ki dajejo možganom videz spužve (od tod ime spongiformna encefalopatija).

BSE so prvič ugotovili v Veliki Britaniji leta 1986, kasneje pa je bolezen prerasla v močno epidemijo, saj so leta 1992 našli že 72.000 primerov BSE, okuženih pa je bilo 21.000 farm. Te številke navajam zato, da bi se zamislili nad obsežnostjo epidemije v Veliki Britaniji in nad tem, da so Angleži z ukrepi, ki so v veljavi pri nas že danes, BSE

praktično izkoreninili. Zaradi dolge inkubacije se je bolezen z okuženimi živalmi ali s kostno-mesno moko pridobljeno iz okuženih živali prenesla tudi v druge evropske države. Če primerjamo zanemarljivo (?) malo število okuženih živali, ki jih danes ugotavljajo v različnih državah, in rigorozne ukrepe, ki jih te države sprejemajo, lahko pričakujemo, da bo bolezen uspešno obvladana.

OPIS BOLEZNI

BSE se pojavlja pri odraslih govedih, inkubacijska doba je dolga in traja povprečno štiri do pet let (po nekaterih podatkih tudi do petnajst let).

BSE je nevrološko obolenje, ki se kaže s spremembami v vedenju živali, z motnjami v senzorijski (preveč burno reagiranje na dražljaje iz okolice), z motnjami pri stoji in gibanju. Bolezen traja več tednov, je progresivna in se konča s poginom.

Patohistološke spremembe v možganih so značilne nevnetne vakuolizacije živčnih celic

v možganih. Po domače bi rekli, da v možganih nastajajo prazni prostorčki, ki so vzrok zgoraj opisanim bolezenskim znakom, pod mikroskopom pa dajejo možganom videz spužve.

POVZROČITELJ

Še danes ni enotnega mnenja o povzročitelju bolezni. Največ zagovornikov ima t.i. prionska hipoteza, ki pravi, da BSE povzroča majhen infekcijski delec, ki vsebuje protein - prion protein. Ta povzročitelj je neobičajno odporen na visoke temperature in običajne sterilizacijske postopke.

DIAGNOSTICIRANJE BSE

Ker infekcija ne sproži imunskega odgovora organizma, bolezni za časa življenja ni mogoče diagnosticirati. Okužene živali lahko prepoznamo šele takrat, ko se pojavi klinična oblika bolezni. Diagnozo lahko postavimo šele s preiskavo možganov mrtve živali.

VIR INFEKCIJE

Vir infekcije je mesno-kostna moka pridob-

ljena iz bolnih živali, ki so jo dodajali v močna krmila za govedo. Vse skupaj pa se je verjetno začelo, ko so leta 1981 v Angliji pri predelavi ovčjih odpadkov izpustili fazo obdelave le-teh pri temperaturi 120°C, zaradi česar se je povzročitelj, ki pri ovcah povzroča bolezen "praskavec" spremenil, postal termostabilen in se prilagodil govedu...

UKREPI IN ZATIRANJE

Ker obstaja možnost, da se BSE pod določenimi pogoji prenaša tudi na ljudi, so ukrepi zelo strogi. Tako je pri nas danes prepovedana uporaba predelanih živalskih beljakovin v prehrani vseh vrst živali.

Uporaba le-teh je v prehrani goveda prepovedana že od leta 1996.

Vsa goveda, ki so starejša od tridesetih mesecev je po zakolu potrebno obvezno pregledati na BSE, sicer je meso neustrezno za prehrano ljudi.

Ne glede na zgoraj povedano je ob zakolu goveda potrebno zavreči celo glavo, razen jezika, hrbtenjačo v celoti, vranico, priželjic, celotno črevesje in vidno limfatično tkivo. Pri prašičih težjih od trideset kilogramov se zavrežejo možgani in hrbtenjača. Pri ovcah težjih od dvajset kilogramov žive teže zavrežemo celo glavo, vidne bezgavke in hrb-

tenjačo, vranico pa pri kozah in ovcah vseh starosti.

ZAKLJUČEK

Zgoraj omenjeni ukrepi so zelo smiselni, saj je koncentracija povzročitelja v teh tkivih od desetisočkrat večja kot v skeletni miškulaturi. Če ob vsem povedanem kupujemo meso slovenskega oz. še bolje - koroškega izvora, kjer so živali domačega porekla, govedorejska proizvodnja pa ni tako zelo industrijska, je možnost, da bi zboleli nična in lahko brez skrbi še naprej uživamo govedino, ki je v bistvu zelo kvalitetno živilo. ▲

NAGLAVNA UŠIVOST MED KOROŠKIMI OSNOVNOŠOLCI

NADA KADIŠ, Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

Ko šolarji sedijo v šolske klopi in staknejo glave, se pojavi nevarnost širjenja nadležnih naglavnih uši. Naleze se jih lahko vsak, kajti uši ne moti, kakšne barve so lasje, niti dolžina las in kar je v nasprotju z vsesplošnim prepričanjem - raje imajo čiste kot umazane lase.

Če jih dobite, ne sramujte se jih. Nemudoma pregledajte lasišča vsem članom družine in takoj začnite z razuševanjem, o pojavu ušivosti pa obvestite vse, ki so bili v kontaktu z ušivo osebo. Zavedajte se, da dobiti uši ni sramota, sramota pa je, če jih nosite in s tem ogrožate svojo okolico.

Kakšne so videti naglavne uši?

Naglavna uš je sivorumene barve, približno 2 mm velika. Živi na lasišču, izjemoma jo najdemo tudi na obrvih. Hrani se s krvjo in, ker je zelo požrešna, povzroča zaradi gibanja in hranjenja močno srbenje. Uš živi 6 do 8 tednov. V tem času izleže samica veliko številno sivorumenih gnid (jajčec), ki jih prilepi z lepljivo tekočino na lase. Iz gnid se v enem tednu razvije ličinka in v treh tednih odrasla uš. Ob ugodnih pogojih se lahko ličinka razvije v treh dneh.

Uš živi v vodi 24 ur, zato se ušive osebe ne smejo kopati v skupnih bazenih!

Uš je neprijetna, ker povzroča močan srbež in nevarna, ker lahko prenaša povzročitelja nekaterih nalezljivih boleznih.

Kako se jih rešite?

Sredstva za razuševanje lahko kupite v lekarnah. Navodila za uporabo so priložena. Prosimo, da si jih pred uporabo skrbno preberete in se držite navodil, ki vam jih priporoča proizvajalec.

Na domačem tržišču so na voljo naslednja sredstva:

PEDILIN emulzija ali šampon proti ušem
NIX šampon v kremi
AESCULO gel "L"

Kako lahko preprečite ponovno okužbo in širjenje naglavnih uši?

Otrokom redno pregledujte lasišče!

Takoj, ko opazite uši ali gnide pri enem članu družine, je najbolje, da operete lase s sredstvom za razuševanje kar vsem članom družine!

Vso perilo, posteljnino in brisače prekuhajte in prelikajte!

Glavnik in krtače operite s sredstvi za

razuševanje!

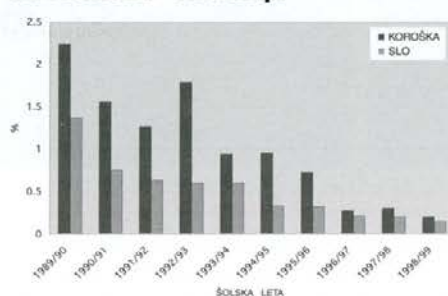
Če ste se pri razuševanju odločili za striženje las, morate ostrižene lase zaviti v papir in jih takoj zažgati!

Pojav ušivosti pri članu družine ne zadržujte zase! Takoj obvestite vrtec, šolo, starše sovrstnikov, zdravstveno službo... skratka vse, ki so bili v kontaktu z ušivo osebo oz. tudi tiste, ki lahko kako drugače pomagajo pri preprečevanju njegovega širjenja!

Pojav ušivosti med osnovnošolci skozi desetletno obdobje (rezultati raziskovalne naloge)

Pri ugotavljanju lokalnih potreb po zdravstveno-vzgojnih vsebinah za osnovnošolce smo pred desetimi leti ugotavljali potrebo po osebni čistoči, kamor spada tudi naglavna ušivost. Ugotovili smo, da je potreba po vsebini nujna, saj smo po slabi čistoči in ušivosti krepko odstopali od slovenskega poprečja. Po desetih letih naših prizadevanj za dvig zdravstvene kulture osnovnošolskih otrok ugotavljamo, da smo bili z zdravstveno-vzgojnimi akcijami uspešni, vendar po številu ušivih otrok še vedno odstopamo od slovenskega poprečja.

Graf št. 1 Ušivost osnovnošolcev skozi opazovano obdobje; primerjava Koroška - Slovenija

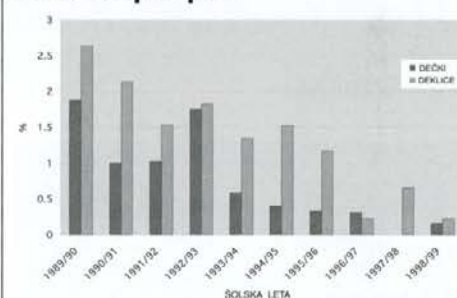

Po analizi rezultatov smo ugotovili, da so koroški osnovnošolci skozi celo opazovano obdobje bolj ušivi, kot poprečen slovenski šolar.

Ko smo iskali realnost teh podatkov v lokalnem prostoru, smo ugotavljali, da zdravstveni teami, ki opravljajo sistematske preglede šolarjev, niti pri nas niso vsi enako dosledni, kaj šele v slovenskem prostoru. Potrditev smo iskali tudi na Inštitutu za varovanje zdravja RS, na Oddelku za raziskovanje zdravja šolar-

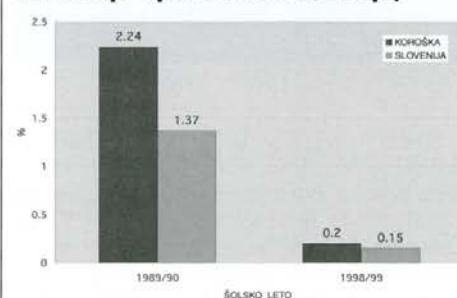
jev in mladine, pa smo dobili odgovor, da Standardi za opravljanje sistematskih pregledov, ki so bili dogovorjeni leta 1983, nikoli niso bili preklonjeni, zato moramo rezultate vzeti za realne, niso pa izključili možnosti površnega ocenjevanja.

Graf št. 2 Ušivost koroških osnovnošolcev po spolu

Graf nam potrjuje pričakovano dejstvo, da so deklice bolj ušive od dečkov. Del krivde pripisujemo dolžini las (v daljših laseh so uši težje opazne, pa tudi odstranjevanje uši in gnid je težavnejše), drugi del pa verjetno v naravi deklci. Znano je, da deklice raje stikajo glave in se tudi večkrat počesejejo (izmenjava glavnikov), ne upam pa si trdit, da je povečana ušivost tudi na račun bolj čistih las...

Graf št. 3 Ušivost osnovnošolcev; primerjava Koroška - Slovenija (prvo in zadnje opazovano obdobje)

Po desetih letih so naši šolarji še vedno bolj ušivi od poprečnega slovenskega šolarja.

To dejstvo nam nalaga obveznost za naprej, da bomo še bolj intenzivno in dosledno izvajali razuševanje kakor tudi vse ostale preventivne ukrepe za ohranitev zdravja in preprečevanje /nalezljivih/ obolenj. ▲

PRAZNUJEMO

ALBINA KOČNIK DOČAKALA 90 LET

FRANC JURAČ

Na Kozjaku pri Mislinji je Albina Kočnik, Ernestova mama v krogu svojih otrok in vnukov praznovala 90. rojstni dan.

Leta 1910 se je rodila v Trstu, pri porodu pa ji je umrla mama. Ko je bila Albina stara tri dni, jo je k sebi vzela stara mama na Rakovec nad Vitanjem.

Tu je preživljala otroška leta, ki ji niso bila ravno lepa. Opravljala je razna dela pri kmetih, najbolj pa se spominja tistih otroških let, ko je morala pasti živino.

Z možem Ernestom, sta na Kozjaku kupila majhen košček zemlje, na kateri sta si zgradila hišo, v njej pa ustvarila lepo družinsko ognjišče.

Danes živi pri sinu Mirku in snahi Pepci. Kot sama pravi ji je lepo in domači zanjo lepo skrbijo. Pred novim lertom so jo ob visokem življenjskem jubileju obiskali člani Društva invalidov Mislinja, (na sliki) in ji ob rojstnem dnevu izročili darilo. ▲

Člani društva invalidov so obiskali Albino Kočnik

Foto: Franc Jurač

ZLATI POROKI ZAKONCEV ODER IN POGAČ

FRANC JURAČ

Marija in Vinko Oder Foto: Franc Jurač

Vlada in Jurij Pogač

Foto: Franc Jurač

Srečni in veseli so ljudje na stara leta, ko dočakajo častljivo starost ali jubilej kot je zlata poroka. Na Tolstem vrhu pri Mislinji sta zlato poroko praznovala Marija in Vinko Oder, po domače Pečenikova. Ko sta se 21. novembra 1950. poročila v Vitanju, nista pomislila, da bosta dočakala zlato poroko, saj je bila njuna življenska pot vse skozi težka in trda. Po poroki sta se posvetila delu na hriboviti kmetiji, ki sta jo dolga leta pridno in skrbno obdelovala, pred leti pa sta jo prepustila sinu Vinku in snahi Marti, ki pridno nadaljujeta sodobno gospodarjenje. V zakonu so se jima rodili: hčerki Mira in Darinka

ter sin Vinko. Čeprav je bilo težko in trdo njuno življenje, sta danes vesela in ponosna, da sta dočakala visok življenjski jubilej, posebno pa sta vesela, ko ju obiščejo vnuki, katere imata še posebno rada in sta ponosna nanje.

Zlati življenjski jubilej pa sta na Gmajni pri Slovenj Gradcu praznovala tudi Valda in Jurij Pogač po domače Uglarjeva. Tudi njuna življenska pot je bila težka, saj sta preživljala lepe pa tudi težke trenutke življenja. Ko je Jurij leta 1947 nasledil majhno kmetijo in da bi gmotno mlada družina lažje shajala, se je leta 1948 zaposlil pri Lesni v Pamečah v

kateri je bil zaposlen vse do svoje upokojitve leta 1980. Tudi njegovo življenje je bilo težko, še zlasti leta 1944, ko je bil v partizanih, po končani drugi svetovni vojni pa je moral oditi še na dosluženje vojaškega roka. V zakonu so se Valdi in Juriju rodili trije otroci, dva sinova in hčerka. Vse pa sta vzgojila v pridne in poštene. To pa je njuna največja dota, ki sta jo lahko dala otrokom.

Zlatoporočencem Mariji in Vinku Oderu ter Valdi in Juriju Pogaču iskreno čestita tudi Viharnik z željo, da bi dočakali biserno poroko. ▲

ODKRILI SPOMINSKO PLOŠČO IVANU KRPAČU

FRANC JURAČ

Na rojstni hiši Ivana Krpača, uglednega kulturnika, ki se je rodil 27. decembra 1898 v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, so tamkajšnji krajanji v okviru že drugih prireditev – Krpačevi dnevi – odkrili spominsko ploščo, na katero so vklesali besede: » V tej hiši se je rodil in delal oblikovalec tukjašnjega družbenega življenja Ivan Krpač, 1898 – 1953, organist in glasbeni pedagog, borec za slovensko severno mejo, aktivist OF Slovenskega naroda.« Ivan Krpač je bil izšolan organist in pevec, zborovodja, pobudnik in organizator številnih kulturnih in telesnokulturnih dejavnosti ter gasilstva. Napisal je himno slovenskih gasilcev, ki še danes velja. Pri odkritju plošče so sodelovali tudi predstavniki šmarških odredov. Ljudje so si ga ohranili tudi kot zavednega Slovenca, saj je 26. decembra leta 1941 v Šmartnem ustanovil in vodil osvobodilno fronto slovenskega naroda, sodeloval s partizani in reševal domačine pred izselitvijo. Ker se po drugi svetovni vojni ni strinjal z nekaterimi postopki takratne oblasti, so ga za nekaj časa zaprli. Zaradi nestrinjanja s političnimi dogajanjmi v domačem kraju in širši domovini je moral prenehati s predsedovanjem v domači občini leta 1952.

Pri odkritju spominske plošče Ivanu Krpaču je bil v cerkvi svetega Martina veličasten kon-

Odkritje spominske plošče Ivanu Krpaču

Foto Franc Jurač

cert na prenovljenih cerkvenih orglah. Nastopile so tri dijakinje magistre Eme Zapušek iz glasbene šole Frana Koruna Koželjskega iz Velenja. Nastopila sta še moški pevski zbor Adoramus in ženski pevski zbor Tenuto, ki ga vodi vnukinja Ivana Krpača Polona Krpač –Gornjak.

Slovestnosti ob odkritju spominske plošče Ivanu Krpaču je prisostvoval tudi predsednik republike Slovenije in njegova žena Štefka (hči Ivana Krpača), župan Mestne občine Slovenj Gradec Janez Komljanec in drugi ugledni gostje. ▲

SOKLIČEV SPOMENIK

FRANC JURAČ

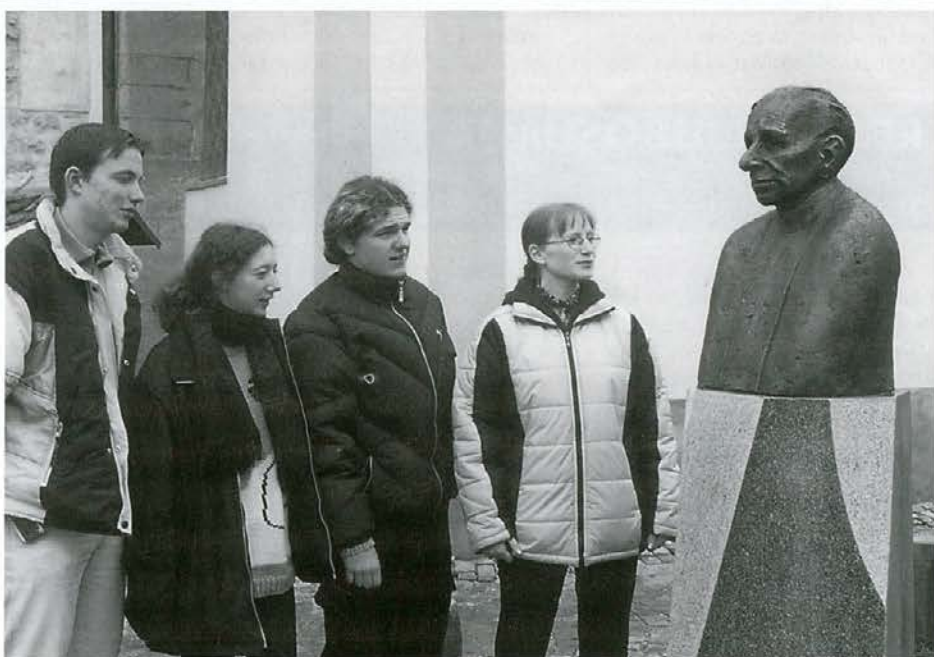
V Slovenj Gradcu so ob koncu lanskega leta slovesno odkrili doprni kip Jakobu Sokliču, nekdanjemu mestnemu župniku, dekanu in častnemu občanu mestne občine Slovenj Gradec, človeku, ki je z neumornim spodbujanjem družabnega in kulturnega dogajanja v mestu hkrati odkrival tudi duhovno in materialno izročilo bogate kulturne preteklosti kraja in si prizadeval, da bi le - ta postal kulturno središče, kar se je pozneje z dejavnostjo poklicnih in kulturnih ustanov tudi zgodilo.

Ta odmevna kulturna dejavnost je spodbudila Združene narode, da so Slovenj Gradcu namenili prstižen naziv - mesto glasnik miru.

Doprni kip, ki ga je izdelala kiparka Naca Rojnik, sta odkrila mariborski škof dr. Franc Kramberger in župan mestne občine Slovenj Gradec Janez Komljanec pred špitalsko cerkvijo sv. Duha v Slovenj Gradcu. ▲

Doprni kip župnika Jakoba Sokliča

Foto Franc Jurač

DRUŽINE SO PELE IN GODLE

ANICA MEH

Družina je osnovna dobrina. Zagotavlja nam srečo in zavetje. Je temelj vsega tistega, kar si želimo v življenju.

Ob božičnih praznikih te vrednote dobijo še večji pomen. Kulturno društvo Podgorje si je ta predpraznični čas izbralo za prireditve "Družina poje in gode." Ubrano družinsko petje in igranje je napolnilo dvorano kulturnega doma. Predstavilo se je sedem družin in to: Mirkacova dekleta iz Šmiklavža, družina Zgornje Pustinekova iz Završ, Postavkova dekleta iz Podgorja, družina Novakova iz Podgorja, družina Miklavževa iz Velike Mislinje, Plazlovi z Graške gore in družina Iljaševa iz Šmiklavža.

Mirkacova dekleta rastejo v glasbeni družini. Ob spremljavi citer in violine so zapele tri pesmi: Ciganček, Moja vas in Take smo.

Zgornje Pustinekova družina je znana po dobrem petju, saj so že od nekdaj prepevali tako, kot je zapisal pisatelj Prežihov Voranc: "Koliko se je včasih v naših krajih prepevalo, si ne morete misliti. Povem vam, da je vse odmevalo od samega petja. Peto se je vedno in povsod, pri delu in drugače, zjutraj kosci, čez dan orači, plevice, ki so plele, žanjice, ponoči pa mi fantje." Ob spremljavi harmonike so zapeli Nocoj bo pa gvišno in Slovenska deklica.

Postavkova dekleta nadaljujejo tradicijo ljudskega petja in s svojim večglasjem ohranjajo tisto lepo reklo "Trije Slovenci - pevski zbor". Lepoto ljudske pesmi so ponesle že širom po naši domovini. Zapele so Preljubi fantič moj, Moj poliček, Antonova.

Plazlovi z Graške gore pojo in igrajo že od nekdaj. Oče je bil

zelo znan ljudski muzikant in je svojim otrokom zapustil lepe stare melodije. Predstavili so se z dvema lastnima skladbama, ki so jih posneli tudi za televizijo in to "V naši hiši je muzika doma" in "Pri nas bo spet pomlad".

Družina Iljaš iz Šmiklavža - vsi člani so glasbeno izobraženi in so priredili tri narodne za flavto, harmoniko in kitaro in to: Lepo je v igred, Slišala sem ptičko pet in Sinička se je vsedla. Prav lepo jih je bilo poslušati.

Družina Miklavževa nam je izredno ubrano zapela. Vidi se, da je pri njih pesem doma, da jih družni ljubezen in lepota pohorske narave. Zapeli so Drevi pa grem na vas, Rože je na vrtu plela, Kak luštno je na svet živet.

Novakovi bi lahko marsikomu služili za dober zgled poštenega in složnega družinskega živ-

ljenja. Otroci se vedno radi zberejo v domači hiši, pa naj bo zaradi zabave ali dela. Zapeli so Mamin spomin in Tam za goro, na harmoniko pa jih je spremljala Jasmina.

Več ljubezni razdamo - več je imamo. Resničnost tega so dokazale družine s pesmijo in igranjem, publika pa jih je osrečila z bogatim aplavzom. Želja je v vseh poslušalcih in nastopajočih vzklikala, da bi družinsko petje in igranje ne zamrlo in bi družine še naprej povezovala v ljubezni do kulture in izročila naših prednikov.

Med programom pa ni manjkalo humorja, za katerega sta poskrbeli Marica Umek in Finika Klančnik. Vsi smo odšli na domove bogatejši, vedri in sproščeni, pa tudi nasmejani. To pa je bil tudi namen prireditve, ki je bila v Podgorju že četrta po vrsti. ▲

RECEPT LJUBOSUMJA

ALEŠ TACER

Marko je bil srečen človek. Nekoliko preveč okrogel, pa kdo bi se za to sekiral. On se že ni. Vsaj do tistega dne ne, ko je žena po dolgem popoldanskem sprehodu kar tako mimogrede navrgla:

»Da ga vidiš, sosedovega Francija. Sem ga srečala zunaj. Kak kerlc je! Pa kako postavo ima! Kako, da ga nisem že prej opazila? Tak je, kot bi ga iz kamna izklesal.«

Marka je opazka prav čudno vznemirila. Postrani je pogledal

iznad časopisa (ravno kar se je bil namreč zavalil v fotelj po obilnem poznem kosilu), a ni rekel nič. »Najbolje je, da se delam, kot da sem vse skupaj preslišal,« je pomislil.

Čez nekaj dni je bila na TV sporedu drsalna revija. Njegova Rita, ki ji glede postave res ni bilo kaj očitati, je ob gledanju plesnih parov spet prav ponesrečeno zavzdihnila:

»A si ga videl. Kako jo suče. Najbrž niti šestdeset kil nima, pa ima moč, da jo vrže visoko v zrak

in jo spet ujame na svoje roke. Le kako to, da drugim moškim trebuh nič ne zraste?«

Marko je prvokrat začutil neko čudno zvijanje v želodcu in grenka slina se mu je nabrala v ustih. Odtihotal se je v predsobo in se postavil pred ogledalo. Imel je kaj videti! Vanj je zijala zamaščena moška kultura. Trebuh je kot napihnjen balon visel globoko čez pas, prsi so bile udrte, vrat bikovski in dva debela podbradka sta polkrožno držala na njem debelo glavo z

izbuljenimi očmi. In koža na obrazu! Živ dokaz zanemarjenosti in neurejenosti!

Marko se je zgrozil. Prvič se je zgodilo, da ga je njegova lastna podoba tako vznemirila. V negativnem smislu, seveda.

»Veš, Franci tudi teče,« je rekla Rita nekega dne, ko se je vsa preznajena vrnila v stanovanje. Marku se je zazdelo, da je zaznal nedoločeno vonj, ko je mimo njega odbrzela v kopalnico.

»Ta neumni sosed,« je pomislil potihoma, »kaj le ima od

tega, da se muči z brezveznim tekanjem?« Na glas pa je navidez brezbržno vprašal:

»Kaj sta skupaj tekla?«

»No, nekaj časa res,« mu je odmev vrnil Ritine besede skozi zaklenjena vrata.

Nekje globoko v Markovem srcu se je predramil dolgih let mirno speči črv ljubosumja. Njegova Rita da teka in trimčka skupaj s sosedovim Francijem? Bog ve, čez kakšne prepreke vse skačeta! In to kar naenkrat in takole, vsem na oči!

Kje so časi, ko je Rita še tekla ob njem? Najsi se je še tako trudil, spomin se je potegnil le zamagljene slike iz prašnih možganskih arhivov.

Ko je šel mimo ogledala, je nehote obrnil glavo vstran.

***

Ukrepi so bili takojšnji in radikalni. Najprej se je vrgel na ženske revije: Jano, Lady, Anjo, Našo ženo... Prebral je vse recepte za hujšanje, si jih izrezoval in skrbno hranil v poseben fascikel. Jedel je manj kalorično hrano, mučil se je z lakoto in vsako jutro nag stopal na tehtnico. Pozabil ni niti prej izprazniti mehurja in usmraditi kopalnice. Res je že po treh dneh zaznal spremembo; tehtnica je pokazala

la tri kilograme manj. Vesel nad tem spoznanjem je Marko proslavil; privoščil si je izdatno kosilo in tudi večerje se ni branil. Temu primerno pa je bilo tudi razočaranje naslednje jutro: vse tri izgubljene kile so se kot po čudežu spet vrnil in se obesile nanj.

Po dobrih dveh tednih takšnega mučnega hujšanja je Marko obupal. Lačen je bil, da so se mu pred očmi prikazovale pohane piške, skoraj vsako noč je med nemirnimi sanjami pekel na različne lepe, okrogle svinjske kotele. Ko pa se je ves oznojen prebudil, se je ponavadi odhitotal pil do hladilnika.

»Nič,« si je rekel potem potihoma, »poskusimo še z drugimi načini. Saj jih je toliko. Ni vrag, da ne bi pomagalo.«

Hujšanje se je nadaljevalo, le da se je vsakih nekaj dni spremenil način. Najprej je Marko poskusil z zeliščnimi čaji mistra Džirla, nato z luno, nadaljeval je z akupunkturo in avtosugestijo. A hlače so mu bile vedno enako prav in tehtnica je kazala vedno enako številko. Kaj enako, zgodilo se je celo, da se je jeziček pomaknil za celo črtico naprej.

Rita ga je opazovala s prikrito skrbjo. Nekaj z Markom ni bilo

vedu! Le kaj mu je naenkrat, se je spraševala. A najsi je še tako ugibala, odgovora ni našla. Odločila se je, da napravi temu konec in da se enkrat z možem odkrito pogovori.

»Kako pa to, da si postal tako zagrizen pristaš vitkosti?« je vprašala Marka nekega večera, ko se je ves pobit privlekel od alternativnega bioenergetika. »Ti je morda zmešala glavo kakšna mlada sodelavka?«

»Pa ja, najbrž da, sodelavka,« je zagodrnjal v odgovor. »Morda celo kakšna sosedka!«

Rita ga je gledala z nerazumevanjem. Kaj sosedka, kakšna sosedka? Spomnila se je na sosedovega Francija in naenkrat ji je šinila v glavo odrešilna misel.

»Marko, veš kaj sem se spomnila. Če že hočeš po vsej sili shujšati, pa prični teči v moji družbi. Boš kaj hitro izgubil svoj trebušček. Saj nekoč sva skupaj tekla, si že pozabil?«

Ne, ni pozabil, prav dobro je še vedel, čeprav so bile spominke slike iz tistih časov že zelo obledede. Kar milo se mu je storilo in hvaležen pogled je poromal v Ritini smeri.

»Ej, sosed, ne boš več ti tekla za mojo Rito. Odslej bom rajne kar sam,« se je razveselil v mislih.

Na glas pa je nič kaj navdušeno dejal:

»Morda imaš pa prav. Kako, da se nisem že prej spomnil. Bom poskusil.«

***

Marko in Rita že nekaj mesecev tečeta. Rita naprej, Marko za Rito. Ali pa kar skupaj. Marko je izgubil trebuh, podbradki so izgignili, koža na licih se je napela. Tek se mu tudi ne zdi več neumen in brezvezen. Spet izgleda spodobno in pred ogledalom nič več ne obrača glave stran. Zadovoljen je sam s sabo in ženi se oči zaiskrijo, ko se njuna pogleda srečata. Med vsakodnevnim tekom večkrat srečata sosedovega Francija. Zamahnejo si z roko v pozdrav ali zadihano spregovorijo nekaj kratkih besed.

»Franci, enkrat te povabim na pijačo,« mu v mislih obljubi Marko. »Pomagal si mi veliko bolj, kot katerakoli shujševalna kura. Nisi 'dohtar', a po tvoji zaslugi sem prišel do najboljšega recepta. Vendar tega ne boš nikoli izvedel.«

Tudi Rita ne bo nikoli izvedela, kako lahko črv ljubosumja v obliki posebnega recepta pomaga pri učinkovitem hujšanju. Pa saj to zdaj zanjo niti ni pomembno. ▲

VEČER OB TRESKI - V HOTELU PECA V MEŽICI VEČER POEZIJE PESNICE MILENE CIGLER IN RAZSTAVA SLIK MARTINE CIGLER

ERIKA ŽAGAR

V petek, 27. oktobra 2000, sta se v okviru znanih »Večerov ob treski« pod okriljem umetniške skupine M. Mauka, katero sestavljajo: režiserki Erika Žagar, Marjeta Tasič ter recitatorjev Janje Gradišnik, Marjete TASIC in Petra PERUZZIJA, predstavili mežiškemu občinstvu dve umetnici, ki predstavljata dvetretjinski del tričlanske umetniške družine Cigler - Gregorin:

Naj povem najprej o Mileni Cigler Gregorin, da ni nepoznana v umetniškem svetu, da se s svojo poezijo prepoznavno uvršča ob bok slovenskim pesnikom, da je njena poezija ubrala smer eksistencializma, kar pomeni: življenje je pesem in vse kar živi, dela, tudi upesni.

Njeno poezijo so v začetku primerjali s poezijo Andreja Brvarja, vendar je hitro našla lastno identiteto, tudi s pomočjo pesniške muze

- Tonija, ki se kot navdihovalec njene poezije pojavlja in izginja, pa spet pride v novi preobleki, tokrat že oddaljen in ne več oprijemljiv, a vendar zato še bolj zaželjen, a hkrati nedosegljiv.

Del njene poezije ima takoime-

novani socialni motiv, del pa je posvečen Nataši, ljubljeni svakinji, ki je prehitro živela in tako prehitro odbrzela, zapustila pa je s svojim hiperaktivnim življenjem sled, ki jo je vredno upesniti.

Martina Cigler s svojo razstavo

o konjih daje slutiti, da razvija svoje umetniške potenciale na živilih, ki predstavljajo duh svobode in gibanja v naravi, duh neodvisnosti in obenem duh prijateljstva.

Prvega konja je narisala pri štirih letih, potem pa je pri tej temi ostala oziroma se je k njej nenehno vračala.

Njeni konji ne mirujejo, ampak so ponavadi v elementu gibanja, preskakovanja ovir, pa če je to samo plot, dirjanja v naravi idr.

Nadaljevanje njenega slikarskega opusa, kot pravi, je v izpopolnjevanju anatomske zgradbe te prelepe živali, saj je skoraj nujno, da slikar svoje delo tudi »obvlada« z vidika stroke. ▲

Gospod Mirko Kumer nam tokrat predstavlja organizacijo in trgovino z lesom v zadrugah v prvih povojnih letih na Koroškem. Besedilo je dokaj obširno, zato ga bomo objavili v dveh delih.

Uredništvo

Ko od nekega značilnega dogodka mine določeno število let, tako v zasebnem življenju kot v splošnem razvoju gospodarstva, se vzbudi želja tako obletnico proslaviti. S tem hočemo poudariti pomembnost takega dogodka, ga ponovno doživeti in se spomniti na tistih nekaj dni ali mesecev, ko smo doživljali ali bili priča dogodku ter vse to ohraniti v spominu.

Rad bi opisal kratko povojno obdobje, nekaj let po drugi svetovni vojni, ki je značilno posegla v svetovno dogajanje in je po koncu v marsičem spremenila prejšnje, predvojno življenje.

Tudi v gozdarsko lesni stroki se je nekdanje prosto trgovanje z lesom povsem spremenilo in se uokvirilo v prisilno in dirigirano odločanje. Tudi od tega časa je minilo 50 let. Opisal bom razmere na področju trgovanja z lesom na območju Koroške regije.

Iznancni se vračajo

Takoj po odhodu okupatorja, aprila 1945, so se začeli vračati izgnani Slovenci, predvsem tisti, ki so bili izgnani v Srbijo. Ti so se vrnili skoraj vsi, iz nasprotni strani, iz nemških taborišč smrti, pa le tisti maloštevilni, ki so še ostali živi. Med enim in drugim so bili tudi lesni trgovci in lastniki žagarskih obratov, ki jim je okupator zaplenil imetje. Seveda so se ti ljudje skušali takoj vključiti v delo in so navezovali stike s predvojnimi odjemalci lesnih sortimentov bodisi v Sloveniji, še bolj pa s kupci južnih republik Jugoslavije. To pa je trajalo le kratek čas, saj je nova oblast vse sposobne žagarske obrate poddržavila, privatnim lesnim trgovcem pa prepovedala delovanje.

Ustanovitev Lesno produktivne zadruge Prevalje (LPZ)

V Viharniku sem že opisal, kako je nastala in pozneje tudi propadla žaga in lesna trgovina "Korotan" s sedežem na Prevaljah. Njen glavni žagarski obrat "parna žaga" je preživel štiriletno okupacijo pod vodstvom

komisarja "nacional socialistične arbeitspartei (NSDAP)", junija, po vojni pa jo je spet prevzel njen lastnik. Obrat je bil skoraj brez hlovodvine in delavci brez zaposlitve.

Ko se je 15. maja 1945 tudi v Mežiški dolini na Poljani končala vojna (in s tem za vso Slovenijo), je od oblasti takoj prišla pobuda za ustanavljanje državnih družbenih podjetij in zadrug.

Na žagi Korotan so že desetletja odkupovali in prezemali lesne sortimente iz vse Mežiške doline, zato smo najprej pomislili na možnost, da bi tu organizirali lesno zadrugo. Tako bi pridobili čim več hlovodvine na žago, prevzemali pa bi tudi ostale sortimente, saj je bila za vso dolino edina železniška postaja na Prevaljah, prevažanja s kamioni na daljše razdalje pa takrat še nismo poznali.

Organizirali smo sestanke z gozdnimi posestniki po vseh zaselkih doline. Tam smo jim predstavili zamisel o ustanovitvi ene lesne zadruge za celo Mežiško dolino. Odziv je bil zelo dober in v začetku avgusta 1945 je Lesno produktivna zadruga že začela z delom. Nekaj časa smo razžagovali hlovodvino kot najemniki lastnika Maksa Ličena, ki se je sredi leta 1945 vrnil domov. V jeseni leta 1945 pa je LPZ še sklenila pogodbo z lastnikom, da odkupi kompletni obrat na 15 letno odplačevanje. Gozdnim posestnikom - članom zadruge pa je bil s statutom zagotovljen dobiček ob letnem zaključku.

LPZ je dobivala dovolj hlovodvine,

prevzemala pa je tudi vse ostale sortimente in jih nakladala na industrijski rampi obrata železniške postaje Prevalje.

Ko smo ob letnem zaključku delili prvi dobiček, so prihajali še preostali kmetje in se vključili v zadrugo. Tako smo zajeli skoraj tri četrtine posestnikov v dolini. V prvem obračunu smo del dobička delili le na osnovi vrednosti dobavljene hlovodvine, v naslednjih letih pa smo sorazmerni delež razdelili tudi voznikom in drvarjem. Tako je kmet, ki je les sam posekal in ga pripeljal na žago dobil sorazmerno večji delež kot tisti, ki je hlovodvino odstopil na panju.

Ob pripravah na organiziranje LPZ je zanimivo še to, da smo iz vojnega plena, ki je ostal raztrošen po poljanskem travniku, prevzeli velik traktor "buldog" na naftni pogon. Ker pa je bila ena velika guma na zadnjem kolesu prebodena, so nam na ustno prošnjo mariborske vojaške oblasti podarile eno kompletno sposobno kolo.

Pri ustanavljanju LPZ in tudi kmetijske zadruge Prevalje, sta nam z nasveti precej pomagala tudi Prežihov Voranc in tajnik iniciativnega združnega odbora za Slovenijo tovariš Seliškar.

LPZ je delovala samostojno do leta 1949, ko so se že v zadrugah organizirali lesni odseki. Leta 1948 je bil obrat "parna žaga" nacionaliziran, na prošnjo kmetijske zadruge Prevalje pa ji je bil spet prepuščen 1949 leta. Po izidu zakona o delavskem samoupravljanju ga je zadruga mora-

la predati kolektivu 1954 leta.

Organiziranje lesnih odsekov (l.o.) kmetijskih zadrug

S 1. februarjem 1948 sem bil premeščen na Okrajno združno zvezo Dravograd (OZKZ) kot vodja lesnega odseka OZKZ. Za nalogo sem dobil organizirati lesne odseke pri vseh kmetijskih zadrugah na območju okraja Slovenj Gradec (Koroška regija). Kmetijske zadruge so bile že ustanovljene skoraj po vseh krajevnih ljudskih odborih (KLO), tudi v manjših krajih.

Za prve dni mi je bil dodeljen, kot nekaj komisar, tovariš Dravčbaher od okrajnega komiteja ZK, da sva šla na teren. Informacije o tem, kako naj bi se v bodoče razvijala lesna trgovina, sva dobila od oblasti. Ker nisva poznala ljudi, ki bi bili politično sprejemljivi in istočasno dovolj strokovni (jaz sem poznal le ljudi v Mežiški dolini), treba pa je bilo organizirati posek, prevoz in odpremo lesa ter opraviti admin-

VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d.d.
2380 Slovenj Gradec,
Vorancjev trg 1
Telefon: 88/ 43-332,
Faks: 88/ 42-684

E-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor: Silvo Pritrznik, univ.dipl.inž.gozd.

Uredniški odbor: Ida Robnik, Gorazd

Mlinšek in Marlena Humer

Glavna urednica: Ida Robnik

Likovna urednica in grafično oblikovanje:

Marlena Humer

Tehnični urednik: Alfi Hutter

Priprava za tisk in fotoliti:

Grafična forma Hutter, Maribor

Tisk: ZIP CENTER, Ravne na Koroškem

Vse pravice pridržane, © Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 2000.

Fotografije © avtorji

Na ovitku Viharnika:

Začenjamo s prvo številko Viharnika, ki izhaja zdaj že 33 let in vas spet vabimo, da se nam pridružite kot bralci, pisci, fotografi, sodelavci...

Avtorja fotografije: Marlena Humer in Peter Vernik

istrativno delo, sem se pač informiral pri članih upravnega odbora OZKZ, na KLO in še kje. Iskala sva domačine iz krajev, kjer so bile zadruga, ki bi bili sposobni prevzeti to delo. Pred tem so seveda že bile nacionalizirane sposobnejše žage, ki naj jih bi prevzele kmetijske zadruga oziroma bi žagale za plačilo najema. Prav tako so morali žagarski obrati zaloge lesa oddati lesnim odsekom kmetijskih zadrug, enako pa tudi lesni trgovci svoje zaloge na skladiščih ali v gozdovih. Kratko malo, ukinila se je vsa privatna lesna trgovina. To je seveda veljalo za vse privatne obrtnike in zasebne gozdove. Za državne in veleposestniške gozdove, katere je zajela agrarna reforma, pa so se ustanovila državna lesnoindustrijska podjetja (LIP), oziroma gozdne uprave. Prvi dan sva jo z Dravčbaherjem z vlakom mahnila v Slovenj Gradec. S postajališča sva odšla na stanovanje "Cajnska vila", ker sva za ljudi, ki so tam živeli dobila priporočljive informacije. Stanovanje je bilo na levi strani glavne ulice v prvem nadstropju večje stavbe. Predstavila sva se in ljubeznivo so naju povabili, da sedeva k mizi ob navzočnosti Franca Cajnka in njegove žene. Ko sva povedal, kakšen je najin namen obiska, so poklicali sina Vinka, ki je pravzaprav vodil

trgovino z lesom. Pogovarjali smo se o bodoči ureditvi lesnega trgovanja in ugotavljali, da ni več izgledov za privatno trgovanje. Predlagala sva, da bi Vinko prevzel delo vodje lesnega odseka KZ Podgorje in tako postal uslužbenec zadruga. Zaloge lesa bo moral proti plačilu odstopiti zadrugi, ta pa bo prejela dispozicije, kam les odpremiti. Seznanila sva jih še o poslovanju zadrug preko OZKZ. Vinko Cajnko je pristal, da prevzame vodenje lesnega odseka KZ Podgorje, soglasna pa sta bila tudi starša. Vinkova mama je še pripravila malico, Vinko pa je prinesel vino. Ob kramljanju sem poizvedoval tudi o drugih primernih ljudeh za vodenje lesnih odsekov, saj je Cajnko dobro poznal vso Mislinjsko dolino in primerne ljudi, pa tudi širši krog lesnih trgovcev.

Od Cajnka sva se odpravila k Jožetu Tretjaku, ki je prav tako malo trgoval z lesom, imel pa je tudi dobro žago, v bližnji šupi pa precej lepo zloženih desk. Ko sva se predstavila (nismo se prav nič poznali) in povedala namen obiska, se mu je pomračil obraz in nekako nejevoljno naju je povabil skozi kuhinjo v dnevno sobo. Opremljena je bila s starinskim pohištvom in lovskimi trofejami. Zelel je podrobne informacije. Seveda sva mu rade volje ustregla

in omenila, da bi mogoče on prevzel delo vodje lesnega odseka KZ Troblje. Ni pokazal kekega navdušenja. V nadaljevanju razgovora pa sva mu povedala, da sva za KZ Podgorje pridobila Vinka Cajnka. Ob tem je skoraj poskočil s sedeža in nejevoljno zapustil prostor. Po telefonu je poklical Vinka in po nekaj minutah prišel nazaj. Hotel je še nekaj dodatnih informacij in pristal je, da prevzame delo vodje lesnega odseka Troblje.

Tisti dan sva opravila še eno pot. Šla sva na kmetijsko zadrugo Stari trg ter poiskala predsednika KZ Vrtiča. Sporazumeli smo se, da bi bil za njihov lesni odsek najprimernejši kandidat Urban Prednik, lastnik žage venecianke na potoku Suha. Napotiva se proti tej žagi in najdeva Prednika pri delu. Pred žago je bilo le nekaj hlobov, na drugi strani pa kopa ali dve desk. Dobila sva vtis, da je mož miren, dobrodušne narave in priden obrtnik. Razložila sva mu, zakaj sva prišla in predlagala, da prevzame vodenje lesnega odseka Stari trg in povedala, da se predsednik za-

druge s tem strinja. Razložila sva mu, da bo tako postal uslužbenec zadruga z redno plačo in bo socialno zavarovan, da lesni plan ni ravno velik in ga bo kot domačin lahko izpolnil. Prstal je tudi on. Tako sva uspešno zaključila prvi dan poslanstva.

Naslednje dni sem večinoma sam obiskal še ostale zadruga v Mislinjski dolini in se pogovarjal s primernimi ljudmi, ki so mi jih svetovali v KLO ali v zadrugah.

V Dravski dolini je več ljudi poznal Dravčbaher in tako sva tudi tu dobila strokovno dobre in poštene ljudi za vodje lesnih odsekov, le za KZ Gortina in Pernice je bilo težko dobiti pravega človeka.

Najtežje pa je bilo v Mežiški dolini, ker je tam že delovala kot centralno podjetje Lesno produktivna zadruga Prevalje s samostojnim industrijskim tirom na železniški postaji. Treba je bilo le uradno imenovati vodje lesnih odsekov. Kljub temu, da je bilo na tem območju dosti lesnih trgovcev, nismo imenovali nobenega za vodjo lesnega odseka zadruga.

Tako so v mesecu marcu 1948 že redno delovali vodje lesnih odsekov v kmetijskih zadrugah:

ime zadruga

KZ Črna
KZ Mežica
KZ Prevalje
KZ Kotlje
KZ Tolsti vrh
KZ Šentanel
KZ Dravograd
KZ Gortina
KZ Primož - Muta
KZ Radlje
KZ Vuhred
KZ Vuzenica
KZ Trbonje
KZ Šentjanž
KZ Sele
KZ Pameče
KZ Troblje
KZ Stari trg
KZ Podgorje
KZ Šmartno pri Slovenj Gradcu
KZ Turiška Vas
KZ Dovže
KZ Šentilj
KZ Mislinja
KZ Dolič

ime vodje lesnega odseka

Martin SLEMENŠEK
Rudi LADINEK
Jože ZUPANC
Jože KOLAR
Andrej JEROMEL
Feliks SENICA
Ludvik JEROMEL
KOLEŽNIK
Gregor PERUŠ
Franc TERNIK
Maks HUDERNIK
JAMNIK, pozneje Jože PROJE
Viktor PERUŠ
Franc GNAMUŠ
Franc HOVNIK
Jože JESENIČNIK
Jože TRETJAK
Urban PREDNIK
Vinko ČAJNKO
Ferdo ŠOTL, pozneje Ivo RADŠEL
Urh LUŽNIK
Jože JEROMEL
HENDLER
Stane JESENIČNIK
Stefan LUŽNIC

Vsi vodje lesnih odsekov so obdržali svojo funkcijo tudi v letu 1949, razen v Gortini in na Pernicah, kjer so bile spremembe. V letu 1950 je prišlo do reorganizacije in je delo lesnega odseka OZKZ Dravograd prevzelo državno podjetje PROMLES s sedežem v Prevaljah, na okraju (OLO) Slovenj Gradec pa se je formiralo "poverjenišvo za lesno industrijo", kamor sem bil premeščen. ▲

Nadaljevanje in konec prihodnjič!

**ZAVAROVALNICA
MARIBOR**

ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.
Podružnica SLOVENJ GRADEC

tel.: 88 41 591, 88 41 881, 88 41 882, fax: 88 41 814

Zavarovalnica Maribor d.d.
zanesljiv partner za vse vrste
zavarovanj.

Zavarovalnica
z najdaljšo tradicijo
in največ
zavarovanci
na Koroškem!

* 1910
+ 2000

FRANC GERHOLD

Smrt zapira vrata prihodnosti. Vedno je prerana, še posebno, ko poseže med prijatelje, znance in sorodnike. Težko se je sprizniti z resnico, da nekoga ni več, da ne bomo več srečali znanega obraza, ki je bil še včeraj med nami. V trenutku postane neizprosna resnica, kateri ne more nihče ubežati in poruši vse načrte in prihodnost. V bolečini, ki jo čutimo, nam podzavestno prihajajo v spomin besede velikega misleca, ki vprašuje: "Komu zvonijo?" V tem vprašanju nas opominja, naj nikar ne sprašujemo, kajti že v naslednjem trenutku lahko zvonijo tebi ali meni.

Smrt, ta neizprosna kosa v delu sekunde poruši zgradbo, pa če stoji še na tako trdih temeljih.

Cepprav smo vedeli, da je bil Franc Gerhold že dalj časa bolan, zadnja štiri leta celo trdno priklenjen v posteljo, se še ne moremo sprizniti, da ga ni več med nami. Zgubil je zadnjo bitko v življenju, odšel je tja, od koder ni vrnitve.

Franc Gerhold, ali Hainžijev Franc, kakor so ga klicali znanci in prijatelji, se je rodil 29. 3. 1910 na Pernicah. Ko je bil star 9 let, so starši kupili Hainžijevo kmetijo v Otiškem vrhu. Tu je preživel otroštvo in fantovska leta. V mladosti je zelo rad igral harmoniko in skupaj še z dvema bratoma igral na vaških veselicah in tudi na ohceti.

Bil je slabega zdravja; na njegovo zdravje pa so v veliki meri vplivali dogodki med drugo svetovno vojno. Ker so bratje sodelovali v NOV, so ga 6. marca leta 1945 skupaj z bratom Ivanom aretirali gestapovci in zaprli v zloglasno mučilnico v Dravogradu. Tukaj je bil zaprt 8 dni, nato še nekaj dni v zaporih v Celovcu, od tu pa so ga poslali v zloglasno taborišče Dachau. Doživljal je strahotne traume jetnika. Nalezel se je tifusa in mu skoraj podlegel. Po čudnem naključju je le ostal živ in se 12. avgusta leta 1945 ves izčrpan in bolan vrnil domov.

Ko si je zdravstveno opomogel, se je vpisal v gozdarski tečaj in ga uspešno opravil. Zaposlil se je pri okrajni upravi za gozdarstvo Slovenj Gradec, pozneje je bila okrajna uprava v Mariboru. Bil je starosta dravogradske gozdarje, ki so v letih 1947, 1948 orali ledino na področju enotnega in strokovnega gospodarjenja z gozdovi. Ta začetna leta so bila zelo težka in neprijetna, saj so bili gozdni posestniki prepričani, da jim bodo gozdove odvzeli.

Kot gozdar je največ služboval na območju Šentjanža, Otiškega vrha, Trbonj, Ojstrice, Vuhreda in tudi Hudi kot mu ni bil neznan, skratka povsod, kjer so ga potrebovali. Z občutkom gozdarja je znal uskladiti potrebe gozdnih posestnikov in tudi kraja, kjer je služboval. Ob vseh mogočih pritiskih je s svojo mirnostjo znal uskladiti vedno večje potrebe po sečnjah, obenem pa je skušal optimalno ohranjati biološko stabilnost gozdov. Tudi po njegovih zaslugi so gozdovi na teh območjih ohranili svojo proizvodno kondicijo za opravljanje vseh funkcij, ki jih od gozda pričakujemo. Živel je s krajem, z ljudmi, vedno je bil dobre volje, rad je pomagal z nasveti svojim sodelavcem, krajanom, posebno pa gozdnim posestnikom v njegovem revirju. Kot gozdar je bil zjutraj vedno ob uri na delovnem mestu, nikoli pa ni gledal na osemurni delavnik, tudi ne, če je bila sobota ali nedelja. V vsakem času je skušal ustreči željam in potrebam ljudi v njegovem revirju. Med prvimi je bil pri reševanju ob elementarnih nesrečah, nesebično je pomagal ljudem v stiski.

Franc se je upokojil leta 1964, še prej pa si je v Bukovski vasi v bližini avtobusne postaje zgradil prijetno hišico, kamor je leta 1967 pripeljal svojo življensko sopotnico Tiniko, kakor jo je rad ljubkoval klical. Življenje in delo sta družno zastavila, živela sta v slogi in razumevanju, vse do njegove smrti 11. decembra 2000, ko je skoraj dopolnil 91 let.

Dans za njim žaluje žena, brat in nečaki. Ugasnil je prijazen in dobrodušen nasmeh gozdarja. Gozdovi in logi bodo zaman pričakovali njegov obisk.

Nikoli ni tarnal, nikoli govoril o svojih težavah, čeprav smo vedeli, da jih ima. Imel je voljo in moč, kar smo pri njem zelo cenili. Če ima smisel življenje, mora imeti smisel tudi trpljenje, saj sodi v okvir življenja.

Zahvaljujemo se ti za vse, kar si dobrega storil. Smrt je premagala življenje, toda dobrih del in ljubezni do narave ni mogla.

V imenu koroških gozdarjev izrekam ženi in sorodnikom globoko sožalje.

Ferdo Knez

* 1916
+ 2001

**AMALIJA KAMENIK,
KUZMANOVI MAMI V SLOVO**

Ko so na dan starega leta v milijonskih družinah po vsem svetu z veseljem pričakovali prihod novega leta in začetek tretjega tisočletja, so se zdravniki v slovenjegraški bolnišnici borili za življenje Amalije Kamenik, Kuzmanove mame iz Pake pri Mislinji. Ko se je urni kazalec pomikal proti polnoči in, ko je svet hitel naproti novemu letu in tretjemu tisočletju, je Kuzmanovo družino ovila žalost. Le dobrih trideset minut po polnoči je Kuzmanovi mami na pragu novega leta 2001 prenehalo biti srce. Utonila je v večni sen in odšla tja kjer je mir in tišina. Domači so onemeli, z njimi pa sosede in številni prijatelji, ki jih Kuzmanova mama ni imela malo. Moreča črna novica, ki je kot bič oplazila nas vse je oznanila, da se je končala življenska pot Kuzmanove mame in tako vnesla nevihto bolečine v naša srca. Namesto lepih želja za novo leto, smo morali njenim dragim stisniti roko z izrazi sožalja.

Na strmih prislojeni Piškovi kmetiji pod obronki Javorja nad Vitanjem je Kuzmanova mama ugledala luč sveta 12. Aprila 1916. V družini je bila četrti otrok. Z brati in sestrami je doraščala v skromnosti in revščini saj v tistih časih otroci niso poznali razkošja. Ko se je pisalo leto 1940, se je Kuzmanova mama priženila na Kuzmanovo kmetijo kjer sta si z možem Alojzom lepo uredila mlado družinsko ognjišče. Prišli so težki časi druge svetovne vojne in strah, ki so ga prinašale vojne vihre. V teh letih je povila hčerko Pepco in sina Alojza. Mlada družina pa ni mogla uživati družinske sreče, saj je Kuzmanova mama 13. marca leta 1944 doživela hud družinski udarec, ko ji je zločinska roka vojnih grozot ubila moža Alojza. Z dvema otrokoma in s starši je na kmetiji ostala sama. Ker je vedela, da sama na kmetiji ne bo zmogla se je leta 1945 poročila drugič in v drugem zakonu je z možem Justinom rodila še hčerke Antonijo, Marjano in Zofko ter sina Justina. Ko se je novo življenje na Kuzmanovo kmetijo spet vrnilo in ko je gospodarjenje teklo lepo in sodobno, pa je družino spet prizadela tragedija, ko je ob traktorski nesreči leta 1973 izgubila še drugega moža, pred tem pa ji je umrla še hčerka Zofka. Po dobrih sedmih letih pa je udarilo še tretjič; 28. julija 1980 je med večerno nevihto udarila strela v novo gospodarsko poslopje in ga uničila do tal. Tudi ta nesreča je pustila za njo hud udarec, ob katerem je dejala: «Vse skozi sem bila nesrečna in nikoli nisem imela v življenju lepega, tudi to bom morala prestatiti in preživeti, je že Bog dal tako...» Ko je bilo treba zgraditi novo gospodarsko poslopje in nakupiti stroje, je pravi Kuzmanova mama bila tista, ki je svojemu sinu in snahi Verici vlivala največ volje ob gradnji novega gospodarskega poslopja.

Kuzmanova mama pa je bila tudi ena tistih slovenskih mater, ki je vseskozi lepo skrbela za svojo družino. Leta 1941 je na kmetijo vzela tudi triletno rejenko Faniko, ki je zanjo kot krušna mati lepo skrbela, jo vzgajala in jo vzgojila v pridno in pošteno. Čeprav je včasih čutila marsikatero pomanjkanje, je vedno skrbela za to, da je bilo pri hiši dovolj kruha in da so bili otroci lepo in toplo oblečeni, zato ji gre vsa zahvala. Globoka je rana, ki jo je v naša srca zarezalo spoznanje, da Kuzmanove mame ni več. Globoke so brazde, ki jih je s svojo pridnostjo rezala vsa leta svojega življenja. In bogata je dota, ki jo zapušča svojim otrokom. Tako kot smo poznali Amalijo Kamenik, Kuzmanovo mamo je bomo ohranili v lepem in trajnem spominu. Naj ji bo lahka domača zemlja, katero je ljubila vse življenje.

Franc Jurač

* 1911
+ 2001

PAVLA POBERŽNIK

Nekomu rojenice v zibko položijo srečo in mu začrtajo lahkotno, lagodno življensko pot, spet drugemu nasujejo trnja in mu namerijo trdo in trpko življenje.

Za našo mamo, babico Poberžnikovo Pavlo, ki se je rodila v poznem oktobru leta 1911, že bolj velja tisto drugo. Gradišče na Legnu naj bi bil njen topel dom, a je usoda hotela drugače. Pahnila jo je v kolesje golega preživetja - nežno otroštvo se je kaj kmalu spopadlo s trdim delom. Doživela je usodo premnogih, ki so kot pestrne in dekle nabirale žulje po nekih drugih domovih, na tujih njivah in ozarah.

Ampak, med trnjem tudi roža cveti; ko se razcveti v ljubezen, nam ogreje srce in ozaljša misli. Tudi za Pavlo in Valentina je zrasla taka roža. Iz nje se je rodilo šest otrok in močna želja po domačem, lastnem ognjišču.

Mnogo odrekovanja in garanja v trde noči je bilo potrebno, da sta si ustvarila lasten dom, ki pa so ga v petdesetih uničili ognjeni zublji. Pa vendar revščina in nesreča nista pokončali ljubezni. Neizmerna volja in želja po varnem zavetju sta ju gnali, da sta na pogorišču spletla novo gnezdo, kjer sta skrbela drug za drugega in za svoje otroke, hkrati pa v miru obdelovala svoj košček zemlje. Težko delo je utrudilo dedana in bica je leta 1983 ostala brez življenskega sopotnika. Pa se ni vdala, kljubovala je tegobam, ki jih prineseta starost in bolezen. Samote ni marala, vesela je bila vsakega obiska in prijazne besede.

Našo mamo, bico je življenje velikokrat boleče premetavalo sem ter tja, a vseeno je v skritih kotičkih srca ohranila vero v ljudi, veselje do življenja in ljubezen do svojih bližnjih, ki se je bomo spominjali in jo nosili v svojih srcih.

V neskončnih širjavah onostranstva ti želimo varno pot mama, babica ...

Hvala vsem, ki ste ji lajšali zadnje ure njenega življenja in jo pospremili na pot večnega miru!

Vsi njeni

ZAHVALA

Prišel je tihi zimski čas,
Ko, draga mama ste odšli od nas,
z boleznijo ste dolgo se borili,
nazadnje ste se ji uklonili.
Zdaj si spočijte izmučeno srce
in svoje pridne delovne roke.

Ob boleči in hudi izgubi naše drage mame, stare mame in prababice

AMALIJE KAMENIK, Kuzmanove mame iz Pake pri Mislinji

Se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so jo tako številno pospremili na zadnjo pot, ji darovali vence, cveteje, sveče in za svete maše. Hvala zdravnikom in strežnemu osebju internega in kirurškega oddelka slovenjegraške bolnišnice. Iskrena hvala dr. Tilki Prevolnik za dolgoletno zdravljenje, govorniku za poslovilne besede pred odprtim grobom, Poldetu Vocovniku za spremstvo na pogrebu, pevcem društva upokojencev Dolič, pevcem iz Šmartna pri Slovenj Gradcu ter domačim cerkvenim pevcem za zapete žalostinke. Pristrčna hvala župnikom Mirku Horvatu, Petru Leskovarju in Vladu Leskovarju za lep nagovor pri maši zadušnici in za pogrebni obred. Hvala Robertu Puru za odigrano Tišino in pogrebni službi Jerneja Zaveršnika iz Šentilja pod Turjakom.

Žalujoči: otroci Pepca, Alojz, Tonika, Justin in Marjana z družinami

**IVAN LUŽNIK -
Smrečnik**
* 1910
+ 2000
**JOŽE LUŽNIK -
Desetnikov Jože**
* 1951
+ 2000

Šopek rož smo nabrali,
na gomilo vajino jih dali,
zraven svečko smo prižgali
in v tišini z vama pokramljali.

Domači in številni prijatelji ju bodo ohranili v lepem spominu!

* 1940
+ 2000

VIDA PANZI

Kako je prazen dom,
dvorišče naše.
Okoli zaman te išče,
ni več tvojega smehljaja,
le trud in delo tvojih pridnih rok
za vedno nam ostaja!

Ko je na rahlo pobelil sneg naše planine, smo se zbrali 17. decembra na ojstriškem pokopališču, da se poslovimo od krajanke, mame in bice Vide Panzi. Tiho in skromno je bilo njeno življenje in tako tiho se je tudi poslovila od nas. Ob strani otrok, sorodnikov in znancev se je zbrala množica ljudi od blizu in daleč, da jo pospremijo na njeni poti in njenemu preranemu grobu izkažejo spoštovanje in hvaležnost.

Kmečka zibelka ji je stekla junija leta 1940 v Avstriji. Družina se je kmalu preselila v domovino, najprej k Ravnjaku, Andrejniku in leta 1948 h Žispretu, kjer je bil tudi njen topli dom. Solske klopi je gulila na Ojstrici. Zaradi pomanjkanja delovne sile je morala kar hitro poprijeti za vsako kmečko delo. Tako je odrasčala, začele so se ji porajati misli o družinskem življenju in tako si je leta 1959 izbrala Planinskovega Miha s Pernic za svojega življenskega sopotnika. V zakonu se jima je rodilo pet otrok: Mirko, ki je kmalu umrl, Vilko, ki je naslednik Žispretove kmetije, Sonja, Robi in najmlajša Betka, ki je mami na koncu jeseni življenja nudila vso pomoč, jo vzela pod svojo streho, jo tolažila in ji krajšala dneve s svojimi otroki in ljubeznivimi besedami. Kljub temu je bila smrt močnejša. Hvala ti, Betka!

Zaorala sta nove ledine pri Žispretu. Najprej sta obnovila gospodarsko poslopje in nato hišo, ki je bila predvsem namenjena kmečkemu turizmu.

Leta 1996 je doživela najhujši udarec, ko ji je mož zaradi boleznih umrl. Kljub temu je vodila gospodinjstvo do konca, pa čeprav je vedela za svojo bolezen, a nikomur je ni izdala.

Od vsega začetka, ko sta začela obnavljati domačijo, sta stala ob strani, ko se je v kraju kaj dogajalo - gradnja ceste, elektrike in telefona ter nazadnje še obnova cerkvice sv. Urbana na Košenjaku. Kolikokrat je morala pripraviti malice, kosila in seveda tudi mimoidoči so bili vedno dobro postreženi z vsemi kmečkimi dobrotami.

Ze rojenice so ji prerokovale, da se je rodila pod veselo zvezdo, da jo bo glasba in petje spremljalo od mladosti in vse do groba. že leta 1955 se je vključila v Ojstriški pevski zbor in od leta 1973 do 1990 celo vodila pevski zbor na Ojstrici. Kljub napornemu delu na kmetiji so hodili na pevske vaje v Dravograd. Zbor je postal tako dober, da so ga predstavili v radijski oddaji Slovenska zemlja v pesmi in besedi leta 1988 in leto kasneje pri Žispretu, ker je bila pokojna Vida glavna pobudnica za to. Vajeti pevskega zbora je leta 1990 predala sedanjemu vodji Otu Ceruju, Zajsniku, po svojih močeh pa je še vedno pomagala pri petju.

Po volji tako vztrajnih ljudi, kot je bila Vida, se je marsikateri kmečki običaj ohranil na podeželju. Hvala ji za vse.

Bolečino delimo z njeno družino in sorodniki. V imenu znancev, prijateljev in sosedov ter v svojem imenu izrekam svojcem in sorodnikom iskreno sožalje.

Rupert Krajnc

ZA RAZVEDRILO

BOŽIČNO NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

Na naslov uredništva Viharnika smo prejeli 31 pravih rešitev križanke. Izmed teh smo izžrebali štiri, ki prejmejo knjižne nagrade.

Pri pravilno rešeni križanki ste lahko oblikovali geslo: **VELIKO SREČE V NOVEM LETU** in **BOŽIČNA ZVEZDA**

Nagrajenci so:

Marija SIPEK, Center 158, 2393 Črna na Koroškem
 Dragica TAMŠE, Završe 71, 2381 Podgorje pri Slovenj Gradcu
 Janez RAMŠAK, Sp. Javorje 15, 2393 Črna na Koroškem
 Uroš ŠKORJANC, Troblje 51 A, 2380 Slovenj Gradec

Čestitamo

RAZVEDRILO	KRATKA SUKUNJA	TRO ČRN KAVČUK	VZPETINA MED TRIGLAVOM IN RAVNINO	ČRNO KRAŠKO VINO
POMOŽNI GLAGOL			KUNTNER TONE NERODEN	
OGRAJENI PROSTORI ZA DIVJAD				
HAZARDNA IGRA				
ELEKTRODA ZA DOVAJANJE ELEKTRIČNEGA TOKA				
MLADINSKA PISATELJICA PEROCI	DRŽAVA NA VZHODU NAVDUŠENOST			
VLADARSKO ŽELJO STANKO KOCIPER				IZDELAN IZ LESA
BROD			AFRIŠKI VELETOK ŠIVANKI	
DELATI Z MOTIKO NA NJIVI				CELJE PRITOK DRINE
DVORNIK IVAN ANTON TRSTENJAK		OBJAVA		
NIZKI ŽENSKI GLAS		POSLANCI, KI PRINAŠAJO NOVICE DUŠIK		VZHOD URAN
STRUP V ČAJU			NEDOTAKLJIV AVTOR: ANICA HUDERNIK	

Pri Božiču nad Črno na Koroškem se letos ne bojijo mraza. Iz sečnih ostankov in ostankov listavcev pri negi mladovja sta sinova Jožek in Ivan ob pomoči očeta Pavlija izdelala 100 metrov drv. Drva so lepo zložena ob gozdni cesti, sortirane pa imajo tudi sečne ostanke - "pacrne" ali veje, kateri so zelo primerni za krušno peč.

Sin Jože opravlja tudi medsoseseško pomoč pri negi mladega gozda. Po plinu prizadeti gozdovi se ponovno pomlajujejo, zato so na pobočjih Rezmana gojitvena dela zelo potrebna. Toliko drv pri Božiču naslednja leta ne bodo več nacepili. Nekaj biomase ali vej mora ostati tudi v gozdu kot gnojilo. Torej - če vas zebe, pohitite h Božiču.

1. Sečni ostanki so tudi primerni za kurjavo.
2. Kašča in lipi pri Božiču.
3. Božičev dedi in sinova so krepko prijeli za motorko, cepilko in sekiro.

Jelenovi pašniki pod Uršljo goro - 12. januar 2001

LETOŠNJA ZIMA

V objektivu Gorazda Mlinška

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

Vorančev trg 1
2380 Slovenj Gradec
Telefon, nc: 88 43 332
Faks: 88 42 684
E-mail: viharnik@gg-sg.si

T R G O V I N A

LES

**SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA**

V naši gozdarski trgovini LES v Slovenj Gradcu in Radljah vam nudimo vse, kar potrebujete za delo v gozdu: vso gozdarsko orodje in opremo za posek in spravilo lesa, kolesne verige za traktor ali tovornjak, zaščitna sredstva in oblačila za gozdarje, kosilnice in motorne kose, škarje za živo mejo, motokultivatorje in še vse ostalo za delo v gozdu in na vrtu, itd...

Oglasite se pri nas.

SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štibuh 1
Telefon 88/501 620, faks 88/42 684
RADLJE (Dvorec), Koroška cesta 68
Telefon 88/71 423, faks 88/71 239

SERVIS

Če ste lastnik tovornega vozila, gradbenega ali kmetijskega stroja, potem prav gotovo potrebujete nekoga, ki vam bo pomagal skrbeti zanj.

S svojimi dolgoletnimi izkušnjami in usposobljenimi delavci vam nudimo
Obiščite nas ali pokličite za dodatne informacije!

Pameče 151, 2380 Slovenj Gradec
Telefon 88 42 061, Faks 88 42 170

- vzdrževanje vseh vrst tovornih vozil z nadgradnjami,
- montažo in vzdrževanje hidravličnih dvigal (pooblaščen servis Palfinger),
- izvajanje meritev tlakov in nastavitve varnostnih ventilov,
- demontažo in montažo avtoplaščev osebnih in tovornih vozil,
- vzdrževanje in popravilo gradbene mehanizacije,
- vzdrževanje in popravilo kmetijske mehanizacije (pooblaščen servis Universal),
- montažo in popravilo gozdarskih vitlov,
- montažo snežnih plugov.

